

TOVERBERG

8

JAARGANG 3 / 1 LENTE 2008

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING

VZW

"Ieder mens die genoeg scheidt in het voltooien van zijn taak is een kunstenaar; welke ook die taak is en hoe nederig ze ook is, hij brengt een kunstwerk tot stand. De toetssteen is het beleefde genot, het plezier, de perfectie: het overtuigend resultaat!"

Henry Van de Velde

Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

0498/73.58.73

hetbeleefdegenot@scarlet.be

BTW BE 0893.747.805

Rek. 001-4851739-69

www.hetbeleefdegenot.be

Colofon

Redactie : Roland Ranson, Bart Madou, Els Durnez

Werkten ook mee: Muriel Reyserhove, Chris Rachel Spatz, Kris Kowlier

Kaft: Rika Van Dycke

Vormgeving: Bart Madou

Foto's: André Callier, Bart Madou

Toverberg verschijnt 4x per jaar, bij het begin van elk jaargetijde en wordt elektronisch verspreid aan de belangstellenden.

Een abonnement op een gedrukte versie nemen kan door lid te worden van Het Beleefde Genot v.z.w.

De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdragen.

Kopiëren of citeren is toegelaten, mits bronvermelding.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Dichter bij ons: Kris Kowlier	4
Hoe sinaasappelen de toekomst voorspellen	11
Fragment op zich: Theodore Dalrymple	16
Ici Paris	17
Een leven in woorden: Virginia Woolf (3)	18
Beleefd	23
Site seeing: Rekto:Verso	25
Te beleven	27
Leesgroep	29
Mijn favoriete boek	30

Woord vooraf

Beste lezer,

Kris Kowlier voorspelt de toekomst! Hoe doet hij het?! Nou simpelweg met appelsienen. Ja maar hoe dan? Wel een tipje van de sluier wordt opgelicht in het lange interview dat wij met hem mochten hebben. En het interview komt goed op tijd: Jeukiboek, het gematerialiseerde geesteskind van mijnheer en mevrouw Kris en Christine ontving zopas de cultuurprijs 2008 van de gemeente Zedelgem! Een welgemeend en welverdiend proficiat!

En ja hoor, vanaf dit nummer twee nieuwe rubrieken: "Ici Paris" waarin u telkens een impressie krijgt van Parijsfreak Chris Spatz over de lichtstad en "Mijn favoriete boek", waarin één van onze leden zijn of haar favoriete boek voorstelt. Ik ben zo vrij geweest om als eerste jullie deel te laten hebben aan mijn favoriet (of één van... want, inderdaad, je beperken tot één boek is zo een beetje als je beperken tot één enkel gerecht).

En dan, Theodore Dalrymple. Ook al leeft hij niet aan de onderkant, hij weet er door zijn dagelijkse (!) ervaring meer over dan het gros van sociale werkers en andere peuten die het altijd beter weten – wat geen oordeel, laat staan veroordeling van die laatste groep betekent. Maar Dalrymple is niet alleen een arts in Londense gevangenissen, hij is een groot bewonderaar van Shakespeare (wie niet ga je zeggen), maar met andere coryfeeën van de Britse literatuur heeft hij het dan weer erg moeilijk, om het nog zacht uit te drukken. Met Virginia Woolf bijvoorbeeld, die vrouw met haar 'zo langoureuze, delicate raspaardjes-schoonheid, (...) een ware filistijn van de meest radicale en destructieve soort' (sic).

En er staat in de komende weken weer heel wat te gebeuren, of beter te beleven. Na de geslaagde toneelvoorstelling 'Picasso, striptease van een genie' kunt u Jef Demedts nogmaals op de planken bewonderen in 'Jouw hand in mijn hand'. Op de jaarlijkse Week van de Amateurkunsten krijgt Het beleefde Genot de oude maar prachtig gerestaureerde brouwerij De Leeuw te Aartrijke ter beschikking. Op de benedenverdieping kunt u kennis maken met beeldende kunst van onze leden, de eerste verdieping is vooral aan de literatuur gewijd.

In het zog van de geslaagde lezing over Thomas Mann, vertonen wij ook de filmklassieker 'Death in Venice' van Luchino Visconti.

En van zog gesproken. Een tiental dagen later kan u geboeid worden door de levens van Gustav Mahler (voor en met Alma), en Alma Mahler-Werfel (voor, met en na Gustav).

En tenslotte is er ons volgende literair salon. Daarin vertelt Albert Dhont over ongetwijfeld onze grootste dichter: Guido Gezelle. Hij draagt ook voor uit zijn poëzie.

Bart Madou

Dichter bij ons: Kris Kowlier

KRIS KOWLIER, jeugdschrijver en boekhandelaar

Er is een Chinees spreekwoord dat zegt : “Je kunt alles voorspellen, behalve de toekomst”. Maar volgens Kris Kowlier kunnen appelsienen de toekomst voorspellen, meer nog in zijn laatste boek vertelt hij ons hoe. Je moet wellicht wel een beetje kind zijn om dat allemaal te geloven, maar juist voor kinderen schreef hij dat boek. Of toch? Zit het kind ook niet in ons? En zijn sinaasappelen wel de enige vruchten? Wij vroegen het hem tijdens een gezellige babbel aan een koffietafeltje.

Je bent een literair verteller. De verhalen die je vertelt zijn gebaseerd op de realiteit, ze bevatten een historische kern, maar de manier waarop ze verteld worden, de literaire, dynamische wijze dus, is voor jou belangrijk.

Bij mij draait inderdaad alles rond “vertellen”. Ik ben een “literair” verteller, vooral mondeling, de laatste jaren ook schriftelijk. Ik ben gebeten door de microbe van het jeugdboek. Het is mijn bedoeling te vertrekken van de realiteit, zeker voor wat de zgn. historische verhalen betreft. Dat is echter absoluut niet het belangrijkste. Mijn eigenlijke bedoeling bestaat erin de fantasie de vrije loop te laten, al vertellend een soort magie te creëren. Dat lukt het best bv. op een winteravond met z’n allen rond de brandende houtkachel. Mijn vertellingen over engelen, maar vooral over heksen en duivels – mijn favoriete onderwerpen – lenen zich daar in het bijzonder toe. Dat zulke vertellingen gepaard gaan met heel veel expressie en dynamiek is nogal duidelijk.

Kortom, ik streef ernaar met mijn verhalen bij de toehoorders dat warme, huiselijke maar ook lugubere gevoel dat doet hunkeren naar saamhorigheid op te roepen.

Dus alles wat ik doe, komt eigenlijk voort uit en neer op “vertellen”. Ik vind dit de tofste manier om een boodschap over te brengen naar een ontvanger, m.a.w. de leukste manier om te communiceren. Ook en misschien vooral omdat op zo’n manier de boodschap beter blijft hangen en de luisteraar / lezer er een meerwaarde aan over houdt. Die meerwaarde manifesteert zich dan vooral, ik herhaal het nog eens, in SFEER.

Sfeer dus.

Ja, dat woord vind ik bijzonder belangrijk.

Ik word soms uitgenodigd op etentjes, met louter en alleen de bedoeling tijdens het eten, tussen de soep en de patatten als het ware, met een goed glas wijn natuurlijk aan de hand van een mooi, emotioneel verhaal een bepaalde sfeer te scheppen.

Dit is voor een verteller niet zo uitzonderlijk. Ook bij kleuters bijvoorbeeld is dit het belangrijkste aspect van het vertellen, ik kan het niet genoeg benadrukken: sfeer oproepen! En wat dat betreft heb ik zeer veel te danken aan mijn grootvader.

Dus de bron was grootvader.

De kunst van het vertellen heb ik met de genen meegekregen. Ik heb een enorm respect voor mijn eigen grootvader als verteller. Die mens kon vertellen!

Hij kwam een café binnen, ik herinner mij ‘t Wit Paard in Torhout, ging zitten aan een tafeltje en begon voor vier, vijf mensen te vertellen. Binnen de kortste keren echter was heel dat café aan het luisteren. Hij vertelde over zijn leven aan het front in de Westhoek,

over zijn heldendaden, over de tientallen wilde ganzen die hij had neergeschoten en zo veel meer. Alles was aanneembaar, maar ... zeker voor 80 % verzonnen. En, niet onbelangrijk, uiteindelijk vertrokken de toehoorders met een goed gevoel. De mens wil vermaakt worden. Ik heb dat op die manier eens gelapt met de dames van Markant. Zij waren aan het winkelen, ik ging midden in mijn winkel zitten, met zo'n tiental dames om me heen en begon net als mijn grootvader te vertellen over boeren, duivels, ja zelfs over "blote vrouwen". In het begin voelden ze zich wat ongemakkelijk, maar uiteindelijk lieten ze zich meeslepen en vonden mijn optreden bijzonder geslaagd.

Dus de mensen, ontspannen, diverteren en boeien tegelijkertijd ...

Ik heb zo ooit eens in een verhaal het gemeentehuis in Zedelgem vergeleken met de toren van Babel, waardoor je de kerk niet meer kon zien in de hoofdstraat. Als je zoiets op een leuke manier vertelt maar toch ironisch de vinger op de wonde legt, merk je dat zelfs de aanwezige politici een glimlach niet kunnen onderdrukken. Ik ga er dan vanuit dat de "zot" de waarheid mag vertellen.

Speel je toneel of heb je toneel gespeeld? En mocht je in een film mogen spelen, welke rol zou je dan het best liggen denk je?

Ja, de dorpsfiguur, eigenlijk eerder de dorpsfilosoof in plaats van de dorpsidioot spreekt mij erg aan.

Ik denk hier aan de tv-serie "Allo, allo" en het personage René Artois die achter zijn toog allerhande zottigheden vertelt. Dat vind ik een prachtig personage om te spelen. Opnieuw dat vertellen, dat oproepen van een bepaalde sfeer vind ik zo tof;

Ik heb zo ooit eens tijdens de boekenbeurs vijf verhalen verteld aan onze koning, Albert, op een gezellige, ludieke manier, een beetje als de "dorpsidioot" die met een kwinkslag de waarheid zegt.

Met een kwinkslag...

Ja met een kwinkslag.

Dorpsidioot is in dit verband een wat te negatief woord. Ik geef de voorkeur aan "dorpsfilosoof". Dat is inderdaad het personage dat mij het meest aanspreekt. Dus te vergelijken met de nar die in vroegere tijden als enige aan de koning de waarheid mocht zeggen zonder dat het hem kwalijk werd genomen.

In dit verband zou je hier ook kunnen denken aan De Brave Soldaat Sveijk die op een zgn. naïeve, hilarische manier de hele gevestigde orde op flessen trekt en ermee wegkomt. Mocht je zoiets op een serieuze manier doen, dan word je op staande voet gefusilleerd.

Dus ben je een groot voorstander van ironie?

Uiteraard, maar helaas wordt dat niet altijd begrepen, men is dat niet meer gewoon.

Dat ligt dan aan hen

En dat is ook de manier waarop ik probeer, ook naar kinderen toe, verhalen te brengen : eerst en vooral jezelf aannemelijk maken, jezelf niet al te veel au sérieux nemen. Je zelf relativeren. Frank Pollet bijvoorbeeld, ook een jeugdacteur, is daar een fantastisch voorbeeld van in het boek Burenboel.

Tast je dan bij volwassenen het publiek eerst wat af om te voelen hoe ver dat je kunt gaan?

Je moet heel veel capteren. Als ik ergens ben neem ik heel veel in mij op. En dat verklaart misschien de onrust in mijn hoofd. Ik zeg ook op een bepaald moment: "Ik schrijf om de onrust in mij weg te krijgen."

Dat is het eigenlijk, ik vang heel veel op en op de een of andere manier, bewaar ik ook heel veel van die dingen. Vaak vind ik dat zoiets ontbreekt. Als ik naar de goedkope soaps kijk dan merk ik dat dat allemaal erg oppervlakkig is. Men wil de mensen ertoe aanzetten hetzelfde te doen, maar ik ga helemaal anders te werk. Ik wil door mijn vertellingen dat de mens doorkrijgt wat er echt aan de hand is.

Ben je als schrijver een vroege vogel of eerder een late bloeier? Herinner je nog je eerste schrijfsels? Hoe oud was je toen en wat was de strekking van dit eerste gewrocht?

Het is allemaal begonnen bij meester Fiems in het vijfde leerjaar.

Ik was nogal tenger, nogal emotioneel, in een klas vol stoere bincken. Ik werd daar zondermeer aan de kant gezet. Ooit heb ik, in klasverband, kennis gemaakt met Christa, de 5 jaar oudere dochter van meester Fiems. Het was liefde op het eerste gezicht, toch en helaas alleen bij mij.

Toen ik thuiskwam schreef ik haar een uitgebreide liefdesbrief op het roze schrijfpapier van mijn zus. Ik stopte het hele zaakje in een uiteraard roze omslag.

Twee dagen later op een vrijdag – verteldag – komt de meester met een roze omslag de klas binnen. Hij deed uiteindelijk die omslag open en begon voor te lezen. Tot mijn grote verbazing zei hij nadien: "Dit is het mooiste opstel dat ik ooit gelezen heb. Kris, ge moet daarin voortdoen!"

En toen ben ik beginnen schrijven, ja vooral liefdesbrieven voor mijn medeleerlingen die wat minder taalvaardig waren. En ik werd het populaire jongetje van de klas omdat ik met woorden, zinnen, dus met taal overweg kon.

En daarna is er mijn grootvader geweest, maar dat heb ik al vermeld.

Heeft het je leven veranderd dat je een schrijver bent?

Maar in feite ben ik heel mijn leven al verteller en dat is eigenlijk ook wel een beetje schrijver zijn, dus kan ik hier moeilijk gaan beweren dat het mijn leven veranderd heeft.

Ik ben ongeveer 20 jaar in het Belgisch leger geweest en ik heb daar 20 jaar elke dag toneel gespeeld, toneel moeten spelen. En dat is voor mijn vertellers- en schrijverscarrière van uitzonderlijk belang geweest.

Kun je mij voorstellen in het leger? (*nee, dat konden we niet – of misschien toch wel als de brave soldaat Svejek nvdv*)?

U hebt het vooral over vertellen, maar schrijven? Dat is niet hetzelfde.

Juist, dat is stap geweest.

Ik las iedere keer dingen die veel beter waren dan dat wat ik op dat moment aankon.

Ik heb zeker 37 volledige boeken geschreven en in de vuilnisbak gegooid. Ik ben tot schrijven gekomen door voor een aantal uitgeverijen lectorenwerk te doen vooral op het verhaaltechnische gebied (verhaallijnen, evolutie van personages, gelaagdheid, verschillende taalregisters...) Die ervaring kan ik nu als schrijver ten volle benutten.

Niet alleen emotioneel, maar ook kritisch, verhaaltechnisch kunnen bekijken, van op afstand als het ware.

Ja, vandaar dat ik ook traag werk: een verhaal wordt. 6 maanden aan de kant gelegd en daarna opnieuw bekeken

Als ik vandaag 'Hoe appelsienen de toekomst voorspellen' lees, dan ben ik er absoluut zeker van dat ik minstens 40 woorden anders zou gebruiken.

Veel heb ik hier te danken aan Karel Verleyen. Die zei mij op een bepaald moment: 'Kris, nu moet je stoppen en nu is het af. En als je geen afstand kunt nemen van je kind, dan gaat je kind nooit zijn eigen leven kunnen leiden en met een boek of een verhaal is dat net zo.

Ook als bedrijf, als Jeukiboek hebben we veel te danken aan Karel.

Hoe komt proza bij jou tot stand? Wanneer schrijf je vooral? Verander je er nog veel aan? Heb je altijd potlood en papier bij je? Blijkbaar heb je altijd een USB-stick bij je.

Zo goed als altijd loop ik rond met een memory stick. Als ik dan plotseling aan iets denk, dan rep ik mij naar de dichtstbijzijnde computer, plug in en noteer, sla op en sluit af en neem mee.

"Hoe appelsienen de toekomst voorspellen noem je een jeugdboek". Voor welke leeftijd?

Ik stelde mij mijn ideale lezer voor als een meisje dat nog net niet ongesteld was. Silke (*het hoofdpersoneel nvdv*) is een meisje dat nog net niet de ontluiking tot vrouw heeft meegemaakt. Toch krijg ik het meest respons van meisjes uit het 1ste middelbaar. Zij identificeren zich met Silke.

Misschien komt het ook een beetje door die aanpak met de brieven van de ouders. Kinderen van die leeftijd beginnen al wat kalverliefde te voelen en zijn daar allicht gevoelig voor.

Dat systeem met die brieven is uiteraard met opzet gedaan. Er zijn heel veel kinderen die niet weten hoe dat papa en mama elkaar ontmoet hebben, zeker niet in de nieuw samengestelde gezinnen. Dus vind ik het heel belangrijk dat kinderen daarover praten met hun ouders en weten waarom ouders voor iemand kiezen.

Je legt hier wel de klemtoon op een positief gezinsbeeld.

Dat was ook de bedoeling. Het idee komt eigenlijk van een jongetje van het 4de leerjaar in Emelgem Dat zegt tegen mij: "Meneer, ik heb een probleem, ik zou graag een boek lezen over dat probleem, mijn papa en mijn mama die maken haast nooit ruzie, die willen niet scheiden. Heb je daar een boek over?"

Er waren tientallen, honderden mooie, interessante, goed duidende jeugdboeken rond scheiding. Maar over een gezin dat samenblijft en een positief toekomstbeeld heeft, vond ik niets. En dan heb ik aan dat jongetje gezegd: "Ik zal er zelf één schrijven."

Maar ik laat wel een tante verliefd worden op een oudere man, iets wat ook nog altijd wel een beetje een taboe is.

Je volgende verhaal, gaat dat helemaal anders zijn?

Helaas, is het volgende een duivelsverhaal en het derde , dat zal verschijnen in februari 2010, is dan nog iets helemaal anders.

De Duivelstafel verschijnt nu in februari. Het is een kortverhaal dat opgenomen wordt in een griezelverzamelbundel, waarin zeven belangrijke Vlaamse jeugdauteurs, ik bedoel zes belangrijke Vlaamse auteurs en ik, een griezelverhaal hebben geschreven. Het is veel moeilijker om een kortverhaal te schrijven , omdat dit veel uitgepuurder en kernachtiger moet zijn dan een boek. Er moet dus veel meer geschrapt worden.

Heb je ooit poëzie geschreven?

Nee, ik heb nooit poëzie geschreven maar ik ben wel een bewonderaar van bijvoorbeeld de jeugdpoëzie van Frank Pollet.

Misschien schrijf ik ooit zelf wel eens gedichten. Maar nu niet.

Er al eens aan gedacht om liedjesteksten te schrijven?

Jawel, maar ik ben vooral bezig met het "hertalen" naar het West-Vlaams van een aantal Schotse en Ierse folksongs. Maar dat is zeer moeilijk. Ik wil dus niet zomaar vertalen, maar naar onze volkstaal en situatie transponeren.

Ik zou graag liedjes schrijven in de trant van die van Urbanus die volgens mij kritisch, grappig en soms bijna cynisch zijn.

En dan is er Bob Dylan natuurlijk.

En uiteindelijk zijn we nu weer terug bij de dorpsfilosoof...

Ja, eigenlijk wel. Dan kom je inderdaad bij de ironische filosofie.

Misschien doe ik dat ooit wel hoor eigen liedjes schrijven, zo lang ik ze niet hoeft te zingen zoals mijn naamgenoot. Die heeft anders ook wel een paar aardige dingen geschreven. Je moet eens goed die tekst lezen van 'Mijn maten'. Dat is de kern van het pure leven. Mensen die zich goed voelen bij elkaar en reflecteren over wat zij samen kunnen doen, dat is volgens mij hét leven.

In 'Appelsienen' staan er echt prachtige illustraties van Marijke Meersman. Hoe belangrijk zijn illustraties volgens jou?

Ten eerste zijn ze bedoeld voor kinderen die niet zo graag lezen en toch moeten: het is een stuk tekst minder, maar ze vormen vooral een ondersteuning bij belangrijke momenten in het boek

Zijn de uitgeverij en de illustrator contractueel verbonden?

Ik heb daar geen idee van. Ik had een lijstje van vier namen, en Marijke Meersman stond daarbij. Ik was enorm blij, ik kende haar werk al min of meer van vroeger, laat ons zeggen dat ik toch de laatste dertig jaar de jeugdliteratuur heel goed opvolg.

Toen ik de illustraties in mijn boek voor het eerst zag, zag ik mijn eigen kind in de mooiste kleren die je je kunt voorstellen.

Alles in zwart-wit, bewust zo gewild?

Dat heeft in de eerste plaats te maken met de prijs van het boek. In kleur is dat nauwelijks te betalen. Maar als zwart – wit zo professioneel gebracht wordt, vind ik dat een pracht ding.

Staat "De Vertelmagiër" die in 2010 verschijnt al op papier of zit het in je hoofd?

Bruno Comer, een Brugse schrijver zei mij ooit: "Mijn boek is af, ik moet het juist nog schrijven".

De Vertelmagiër wordt een zeer lijvig werk, 350 bladzijden. Het gaat over een groep vertellers, die door een graafschap trekken met een huifkar. De dochter van de graaf is ontvoerd. De verteller komt in vijf steden van het graafschap en vertelt in alle vijf de steden een verhaal, en die vijf verhalen vormen de sleutel om de ontvoerde dochter van de graaf te bevrijden. De vertelmagiër sterft na het vijfde verhaal. Zijn kleinzoon neemt zijn taak over, vertelt het laatste, zesde, verhaal dat al het voorgaande samenvat en tot een oplossing leidt.

Als verteller kom ik in klassen en dat is een bijzonder voordeel. Na de vertelling probeer ik stukjes van mijn nieuwe boek uit, zoals ik deed bij "Appelsienen". De respons is ongelofelijk.

Heb je een lievelingsschrijver? Je grote voorbeeld? Wie heeft je beïnvloed?

Qua jeugdliteratuur, Karel Verleyen en Jo Briels.

Volwassenen? Ik heb natuurlijk het nadeel dat ik heel weinig boeken voor volwassenen lees. Ik lees vooral jeugdboeken. Ieder zijn afwijking, ik de mijne.

Een goed jeugdboek is pas dan goed wanneer ook volwassenen erdoor geboeid worden. En als ik bijvoorbeeld Diana Wynne Jones lees, dat is adolescentenliteratuur, fantasy, verhalen,

dan is dat volgens mij het summum van wat een auteur kan brengen. Elk woord, elke zin, elk fragment zit 100% juist bij haar, je kan haar nooit betrappen op een overbodige zin. Ik kan iedereen aanraden 'De magische wereld van Chrestomanzie' te lezen. Of de Daalmarkreeks. Zij heeft verschillende reeksen fantasy-boeken geschreven. De onbekende reiziger is een absolute toptitel, het Merlijncomplot ook. Als je als volwassene De onbekende reiziger leest, dan ga je naar de drie volgende delen snakken, ik weet het zeker.

Zijn er boeken die je herlezen hebt?

Er zijn weinig boeken die ik maar één maal lees. Mijn absolute topper is de Zevensprong van Tonke Dragt. Het is ook verfilmd in een TV-serie

Voel je je rotslecht, heb je slechte momenten, dan neem je de Zevensprong en dat beurt je zo op. Dat is het boek dat ik het meest gelezen heb, denk ik, wat niet wil zeggen dat ik veel dippen heb, iedere mens heeft dat wel eens.

En hoe sta je tegenover Harry Potter en de hype er rond?

Eerst en vooral moet ik zeggen dat als je Diana Wynne Jones' 'De magische wereld van Chrestomanzie' gelezen hebt, die ongeveer 30 jaar geleden vóór Harry Potter geschreven zijn, dan weet je waar Rowling de mosterd gehaald heeft.

Tweede opmerking: het eerste boek van Harry Potter dat verscheen, daar had niemand vertrouwen in. Wie wel? Een kleine uitgeverij in Engeland en een aantal kleine boekhandels. Ook in Vlaanderen waren het alleen de echt goed gespecialiseerde jeugdboekhandels die Harry Potter in huis hadden.

Ik had de eerste Harry Potter bijna onmiddellijk gelezen toen hij verschenen was en ik heb hier heel veel Zedelgemse en andere kinderen kunnen warm maken om het te gaan lezen. En gaandeweg, na twee, drie verhalen is dat een hype geworden, en het minder leuke daaraan is dat ze eigenlijk de basis verloren hebben. Ze zijn vergeten wie er eigenlijk Harry Potter op de markt gezet heeft. En dan zijn de grote concerns erop gesprongen die er alle mogelijke en onmogelijke mediagekke dingen mee gedaan hebben. En het was om zeep. Als ik het laatste boek lees dan zeg ik: dit is geschreven naar de film toe, het is veeleer een filmscenario dan een boek. Ook bij Marc De Bel zie je een gelijkaardige evolutie

Het zevende deel van Harry Potter vind ik absoluut commercieel geschreven, filmisch geschreven. En dat is jammer. Maar los van dat feit, ik kan iedereen aanraden de eerste drie boeken te lezen. Ik vind die zeker sterk.

En de klassieke vraag welke boeken neem je mee naar een onbewoond eiland, maar intussen weten we dat al zowat. Dat zijn er zeven zeker volgens je website en in plaats van een eiland is dat bij jou een berg zien we daar.

Ja, ik vond dat een grappige manier om dat voor te stellen. Eigenlijk is dat raar. Ik heb op dat moment die zeven boeken opgesomd, maar stel dat je mij dat gisteren had gevraagd dan waren het waarschijnlijk zeven andere, en stel dat je dat vandaag vraagt dan zouden het weer zeven andere zijn, daarom niet alle zeven andere, maar toch verschillende andere. Cornelia Funke, Frank Pollet, Karel Verleyen, die zullen zeker blijven. Dublin Lonely Planet heeft natuurlijk wel te maken met "Hoe appelsienen de toekomst voorspellen", ook een stukje met die folk en het verhalende van Ierland maar misschien ook wel om er een volwassen boek tussen te hebben.

Een boekhandel in Groot-Zedelgem, waarschijnlijk de enige, is dat leefbaar?

Wij hebben het ongelooflijk geluk dat wij op een dynamische manier met onze hobby bezig zijn. Wij hebben vijf kinderen en wij hebben onze vijf kinderen elke dag kunnen eten geven, we hebben een dak boven ons hoofd, wij hebben als het nodig is een warme trui, en wij hebben het geluk gehad dat de kinderen die wilden gaan studeren, dat die dat ook konden. Je mag trouwens niet vergeten: achter elke man staat altijd een heel sterke vrouw. En we hebben nu nog de extra leuke ervaring dat onze eigen dochter bij ons tewerk gesteld is. We

hebben absoluut geen grote luxe, wij leven en dat is voor ons belangrijk. Het is voor ons niet belangrijk om gigantisch veel centen te verdienen, want dat kun je niet met een boekhandel. Wij zijn ook een zeer uithuizige boekhandel m.a.w. wij behoren als bibliotheekleverancier tot de belangrijkste in West-Vlaanderen en ook een stukje in Oost-Vlaanderen. Als schoolleverancier hebben wij een behoorlijk aandeel en dat is voldoende. Maar Zedelgem heeft zijn grote voordelen, en ook zijn kleine kantjes maar dat zal overal wel zo zijn. Ik twijfel eraan of de boekhandel het makkelijker heeft in een stad.

In een stad ga je wellicht niet de enige zijn...

Jawel, jawel, in bepaalde steden in West-Vlaanderen heb je geen boekhandel meer, Waregem en Ieper bijvoorbeeld. Je hebt wel de keten Standaard boekhandel, maar dat is geen echte boekhandel. Mensen die boeken willen, die gaan niet naar een Standaard boekhandel. Mensen die populaire ontspanning bv. het kookboek van Steve Stevaert of Het Sexboek van Goedele Liekens willen, die gaan naar Standaard boekhandel. Maar mensen die boekenliefhebber zijn en die zijn er, gelukkig maar, die komen naar ons, naar de boekhandel.

Met boekenliefhebbers bedoel je dan liefhebbers van literatuur?

Niet noodzakelijk, maar wel echte "boekenmensen". De inrichting van onze winkel speelt daarop in. Ooit zei een kindje: 'Ik kom hier graag, want de boeken liggen hier tot aan het plafond'

Als wij 10 euro verdienen dan investeren wij daarvan 9,50 euro terug in onze boekhandel. En dat is voor ons belangrijk.

Is het meest literatuur dat je verkoopt?

Bij de jongeren absoluut, ja. Bij de volwassenen bestaat een belangrijk deel uit wat ik dan ontspanningsboeken noem, boeken die in de media komen. Maar de echte boekenliefhebbers komen bij ons fantasy halen. Daarvan hebben we nu heel veel in stock, ook wel literatuur. Als je hoort dat er mensen speciaal van Tervuren komen naar onze boekhandel omdat wij Jeukiboek zijn, dan zeg ja van: 'Hei, we zijn goed bezig. hé

Aan de adressen van onze klantenkaarten zien we dat heel wat klanten van buiten Zedelgem afkomstig is.

Wat denk je over de vaste boekenprijs, die er hier nog niet is? Zou dat een voordeel zijn of een nadeel, voor de kleinere boekhandel zeg maar?

Neen, geen vaste boekenprijs! Ik denk dat je dan verschraving gaat krijgen, en het zijn net de jonge, de dynamische, goed werkende, onafhankelijke boekhandels in Vlaanderen die het echt heel goed doen. en in de lift zitten. De gespecialiseerde onafhankelijke boekhandel is de toekomst. Jeukiboek is op en top gespecialiseerd in jeugd literatuur.

Een kind dat een bepaald boek zoekt voor een bepaald emotioneel moment kunnen wij een boek aanreiken. Het leuke daarbij is dat er ook heel veel grootouders naar de winkel komen en zeggen: 'Kijk, dat heeft hij graag gelezen, heb je nog zoiets?' En dat is onze sterkte.

Wat voor mij wel belangrijk is, is dat de overheid eerlijk moet zijn. Ik bedoel daarmee het volgende: wij verkopen als erkende boekhandel heel wat aan bibliotheken, maar er zijn overheidsinstellingen die niet altijd bij een erkende boekhandel kopen. Ik vind dat in een bibliotheekdecreet absoluut de verplichting zou moeten opgenomen worden om in de erkende boekhandel aan te kopen. Dan heb je een eerlijk marktsegment. Een bibliotheek die koopt bij een niet erkende boekhandel dat geeft altijd de indruk, daar zit meer achter.

Merk je in je winkel zelf het effect van leesbevorderingsacties van de overheid?

(zucht)

Prijzen en leesbevorderingacties die bestaan naar mijn mening om gevestigde auteurs te laten overleven. Stel dat Tom Lanoye zou moeten leven van de exemplaren die hij verkoopt dan zou Tom Lanoye veel honger lijden.

Dat is ook zo bij de jeugdliteratuur. Ik geloof niet in kartonnen olifanten, in gouden uilen of in plasticen beren, ik geloof wel heel erg veel in het oordeel van jongeren en er bestaat één prijs die voor mij een belangrijke is, dat is de prijs Lees 1 7 (spreek uit: lees eens even) in de provincie Limburg. Daar mogen alle jongeren van een bepaalde leeftijdscategorie vijf titels opgeven van boeken die ze graag gelezen hebben. Niet voorgekauwd door volwassenen. Die vijf boeken komen dan op een website. Daar kunnen andere kinderen door "kruisbestoven" worden. Dan krijgt bijvoorbeeld een auteur als Frank Pollet met Kierewietekede de 'Lees 1 7'-boekenprijs en hij is niet eens geselecteerd voor de kinder- en jeugdjuryprijs in Vlaanderen

Kris Kowlier
pseudoniem van Chris Couwelier,

Geboren te Torhout op 30 augustus 1960 in de warme middagzon.

Op goed 17 jarige leeftijd bij het leger gaan studeren. Ruim twintig jaar militair gespeeld. (een glansrol)

Bijna 27 jaar getrouwd met Christine.

Vijf kinderen: Ellen, Lynn, Ine, Eef en Sep.

Twee kleinkinderen : Silke en Jayden.

Reeds 17 jaar professioneel met zijn hobby, verhalen, bezig.

Sinds 2005 kleinschalig bosbeheerder.

Ik geloof niet in al die prijzen, maar ik geloof wel in een kind dat binnenkomt bij mij in de winkel en dat zegt "Hoh, mijn vriendinnetje heeft dat boek gelezen, en ik wil dat ook lezen, kan ik dat hier kopen?". Dat is leesbevordering.

Ook als auteurs naar de klas gaan om kinderen ervan te overtuigen dat lezen sexy is beschouw ik als een onontbeerlijke vorm van leesbevordering.

En al de rest, sorry hoor...flauwe kul.

Als ik merk dat de Vlaamse Gemeenschap nog 15 lezingen per auteur sponsort, dan zeg ik : 'Triestig.' Bert Anciaux heeft helaas als minister van Cultuur heel veel kapot gemaakt voor de Vlaamse jeugdliteratuur.

Maar goed, ik wil niet zeuren. Wij blijven – hopelijk nog lang – ijverig maar toch ook en misschien vooral blijgemoed en vol overtuiging aan de weg timmeren.

KK wij danken u voor dit interview

www.jeukiboek.be

Interview : rra en bma

Uit: Hoe appelsienen de toekomst voorspellen.

Door Kris Kowlier

Vrijdagmorgen, Charleroi, vliegveld 'Brussel-Zuid'

'Naar links, li-iinks!' gilt Seppe.

Papa duwt de schakelaar van de richtingaanwijzers naar boven en stuurt rechts de afrit naar het vliegveld op.

'Peuter, ken je het verschil tussen links en rechts nu nog niet?' gooi ik er venijnig uit.

'Silke, hou op', zegt mama zacht. Ze weet hoe gevoelig Seppe is.

'We zijn allemaal wat gespannen, dus stil nu!' klinkt het kordaat.

Maar ik kan niet ophouden; ook ik ben erg opgewonden. Mama en papa vertrekken voor een week op reis. Ik moet met mijn kleine broertje bij opa en oma Toren in Nieuwpoort logeren. Wat saai. Niet het logeren bij opa en oma is saai natuurlijk, dat kleine broertje des te meer.

Hij is een echte zeurkous, een betweter, een ongelofelijk onding van zeven dat altijd alle aandacht opeist.

Ik ben al elf. Na de vakantie, hoor ik bij de oudste kinderen op school. Het kleine onding brult terug: 'Li-iinks! Naar links!'

Weer mis!

't Is natuurlijk weer fout. Kan het nog dommer?' mompel ik hardop.

'Silke Willems, genoeg!'

Nu mama onze familienaam gebruikt, kan ik maar beter uitkijken.

Seppe gaat in de verdediging: 'Toch is het naar links, kijk maar op dat bord.'

De pijl op het grote blauwe bord wijst naar rechts, papa draait rechts de rotonde op. Even hou ik het stil, dan kan ik me niet langer bedwingen: 'Blinde mol! Stom rond! 't Was naar rechts!'

Seppe begint te snotteren en tussen de tranen door snikt hij: 'Hier gaan we vast en zeker naar links!'

De pijl wijst rechtdoor.

Papa remt voor het rode verkeerslicht. Even later staan we helemaal stil.

'Papa naar links, hé?' Seppe zoekt steun bij papa. Tranen rollen langzaam over zijn wangen.

'Nee hoor, kijk eens goed, Sep! De pijl wijst rechtdoor aan', toont papa.

'Ja, maar het vliegtuigje wijst naar links', legt Seppe uit.

Nu begrijp ik dat hij niet de richting van pijlen volgt. Hij bekijkt het pictogram voor de woorden 'Aéroport / Vliegveld'. Op dit pictogram staat een tekening van een vliegtuig dat opstijgt... naar links!

'Sep is nog stommer dan ik dacht', zeg ik binnensmonds. Mama en papa kunnen dit vooraan in de auto net niet horen. Tante Aagje, die tussen Seppe en ik in zit, reageert wel: 'Nu is het genoeg Silke, stop ermee, gedraag je!'

De stoplap van tante Aagje is 'Gedraag je'. Daarom noemen we haar ook stiekem Gedraagje.

Het verkeerslicht kleurt groen. Papa laat de auto heel rustig rijden. Net voor de volgende rotonde staat weer zo'n blauw bord. Nu wijst de pijl, net als het opstijgende vliegtuigje, naar links.

'Hier naar links, li-iinks!' gilt Seppe voor de zoveelste maal, eindelijk juist.

Papa stuurt de auto in de richting van parking B.

We vinden snel een plaatsje. Seppe mag de deur van de auto nog niet alleen openmaken. Ik wel, het is cool om dit zelf te doen, terwijl je klein-duimpje-broer op mama moet wachten. Ik stap uit, spurt naar de achterkant van de auto.

Eindelijk is papa er. Hij maakt het kofferdeksel open. Twee grote reistassen, één klein tasje handbagage en mama's beautycase staan netjes naast elkaar. Ik neem vlug de beautycase.

'Deze draag ik wel voor jou, mamaatje.'

Misschien zullen de andere reizigers nu wel denken dat ik ook met het vliegtuig meega.

Na wat stappen, komen we dicht bij het luchthavengebouw. De glazen deuren schuiven vanzelf uit elkaar. Papa en tante Aagje zeulen elk een grote koffer, mama draagt de handbagage. Seppe huppelt naast mama mee. Hij drukt zich dicht tegen haar aan. Wat zal hij mama missen, een week lang!

Aha, nu valt me zijn zwakke plek in. Zeven dagen broertje plagen, dit kan leuk worden.

De mevrouw achter de balie, een opgezette schminkwinkel - zoals papa opgemaakte vrouwen steeds noemt - in een idioot blauw pakje, vraagt de reservatiepapieren. Papa neemt de handbagage van mama over en begint erin te rommelen.

Al snel maakt hij er zootje van. Allerlei spullen vallen uit de tas: de reisgids van Ierland, de landkaart, twee doosjes muntjes en de plattegrond van Dublin.

Papa en mama houden van folkmuziek. Daarom kozen ze Ierland als bestemming voor het tripje. Ook omdat de vlucht spotgoedkoop was, natuurlijk.

Papa blijft nerveus zoeken. In de borstzak van zijn regenjack zit het bewijs van de boeking via het internet. Nu hij eindelijk dat papier opdiept, tovert mevrouw Schminkwinkel een brede glimlach op haar besrode lippen. Ze vraagt de identiteitsbewijzen. Gelukkig heeft mama die al bij de hand.

'Karel Willems en Maaïke Pollet', controleert ze. Daarna drukt ze enkel toetsen van het computerklavier in en kleeft de pas geprinte stickers rond de handvatten van de reistassen.

Een rolband brengt de koffers tot bij een vierkante opening verborgen achter zwarte repen rubber. Het vierkante gat slikt de koffers in. Ze zullen straks in de buik van het vliegtuig gegooid worden. Papa krijgt twee instappasjes.

'Gate 2, links via de douane', legt mevrouw Schminkwinkel nog uit. Ze kijkt over ons heen naar een meneer in een groen survivalpak.

'Hoe kon je toch verliefd worden op die kluns, Maaïke?' vraagt Gedraagje spottend.

Papa kijkt de zussen beteuterd aan.

'Dat wil ook ik al eeuwen weten', val ik tante bij. 'Mama en papa vertellen er nooit wat over, hoe hard ik er ook om zeur.'

We houden halt bij een rode lijn. Hier moeten we afscheid nemen. Wat doet Seppe nu echt flauw. Het kind begint opnieuw te janken. Ik doe alsof het mij niet raakt. Snel geef ik papa nog een flinke por tussen de ribben en mama een vluchtig zoentje op de wang. Seppe duwt me weg. Hij wil weer alle aandacht voor zich alleen.

Wacht maar af, rotjoch, denk ik. Ik krijg je wel!

Een norse man met een warrige snor wenkt papa en mama. Ze stappen over de rode lijn naar de controle. Gedraagje moet Seppe nu even vasthouden, hij wil naar mama toe. De man van de controle werpt een vernietigende blik op huilbroer, die geschrokken terugdeinst en nu dicht bij Gedraagje blijft. Plagerig boots ik hem na.

'Kom,' zegt tante, 'we zoeken de wachtruimte op. Silke, gedraag je!'

We stappen door de vertrekhal tot bij een muur van glas. Een rij koude metalen stoelen is er aan de vloer vastgeschroefd. We wachten er tot we papa en mama naar het vliegtuig zien stappen.

Er staan zes grote vliegtuigen op een rij geparkeerd. Bij twee ervan staat een trap. Het is nu wel erg lang wachten. Ik lees ondertussen maar wat verder in 'Burenboel!', een boek van Frank Pollet. Die heeft net dezelfde familienaam als mama. Daarom koos ik dit boek. Het is supergrappig. Zo vergeet ik de tijd. Net als de hond in het boek de buurman wil aanvallen, roept Seppe: 'Kijk daar, mama en papa!' Hij zwiert zijn armen heen en weer.

Mama kijkt om. Ze zwaait even terug voor ze de trap naar het linker vliegtuig opstapt. Papa laat een doos muntjes vallen. Een veiligheidsagent raapt het hoofdschuddend op.

Papa en mama worden door een breed lachende dame in het toestel ontvangen.

Het deurtje van de metalen vogel gaat dicht. Een klein oranje wagentje duwt het vliegtuig achteruit. Het toestel maakt een scherpe bocht. Achter een van de raampjes zwaait mama.

We horen het enorme lawaai van de motoren. De glazen wand trilt. Het vliegtuig wordt van het wagentje losgemaakt en begint langzaam op eigen kracht te rijden, tot aan het andere eind van het vliegveld. Daar draait het in één grote bocht de startbaan op en houdt dan even stil. Plotseling vertrekt het toestel weer. Het versnelt zienderogen, dan komt de neus omhoog. Het begint te stijgen, eerst langzaam, daarna steeds sneller en sneller. Het vliegtuig is nu nog slechts een donker stipje in de grijze wolkenlucht.

Toch blijven we zwaaien.

'Leuke reis mama! Veel plezier papa! Daaaaaaaag!'

'Kom, we rijden naar oma en opa in Nieuwpoort', zegt tante beslist. 'Volg mij, daar is de uitgang, gedraag je!'

We volgen stil. Seppe en ik missen mama en papa nu al, maar ik ben groot en laat het dus niet merken. Seppe loopt heel dicht tegen Gedraagje aan. Hij heeft tranen in de ogen, wat is hij toch een echte huilebalk.

Tante laat ons instappen en start de auto.

'Eerst volgen we richting Brussel en daarna Oostende, help je wat uitkijken?' vraagt ze.

We rijden de snelweg op.

Vrijdagnamiddag, Nieuwpoort-Bad, havengeul

'Mag ik er nog één, en de confituur ook?' vraag ik.

Oma Toren bakt heerlijke pannenkoeken. Mama koopt soms ronde baksels uit een plastic pak. Ook al smaken die naar nattig karton, ze worden schaamteloos pannenkoeken genoemd. Van de smakelijke pannenkoeken die oma bakt, lust ik er wel zes, met zélfgemaakte aardbeiconfituur.

'Neem gerust, hoor!' Oma straalt. 'Ik ben blij dat jullie er zijn. Wat lief van je, Aagje, dat je hier blijft logeren. Straks wandelen we nog eens op de dijk, mannen.'

'Ik wil naar de toren!' Seppe is helemaal opgewonden. Hij wil samen met opa tot aan de vuurtoren wandelen.

'Dat doen we morgen', zegt opa Toren. 'Bram vraagt ons mee met de veerboot. Om zeven uur maakt hij de eerste overvaart. Bram pikt ons tien minuten eerder op. We kunnen morgen dus best vroeg opstaan.'

Ik help de tafel afruimen. 'Mogen we op de gocarts?' vraag ik.

Seppe valt me onmiddellijk bij. 'Ja, dat is supertof. Ik wil met een politieauto en op een brommer en op een waggelwagen en op...'

'Stop, stop, stop!' Oma vindt dit al meer dan genoeg: 'Twee keer deze week mag, niet méér!'

'Vandaag mag het een uur, zo kunnen jullie eens flink bewegen. Jullie zaten al zolang stil op de luchthaven en in de wagen.' Wat is oma toch een schat.

Opa kijkt uit het raam naar de havengeul. Aan de overkant licht de sterke lamp van de vuurtoren af en toe op. Zo vinden de boten de havengeul. Vooral in het donker en bij mist is dat nodig. Telkens als er een boot de haven in- of uitvaart, steekt opa zijn hand op. De meeste schippers zwaaien terug. Bijna allemaal kennen ze opa. Zowel de vissers als de mensen op de pleziervaartuigen weten dat hij bij het raam met de paarse gordijnen op de uitkijk zit.

Tot vorige zomer was opa schipper op het overzetveer. Tientallen malen per dag stak hij met het bootje de havengeul over en bracht de toeristen van de ene naar de andere oever. Nu is opa met pensioen. Bram is de nieuwe schipper. Hij is opa's beste vriend. Samen brengen ze vele uren op de veerboot door. Dan vertellen ze spannende zeemansverhalen.

Op de buffetkast, naast een vergeelde toen-papa-jong-was-foto staat een reusachtige bruine omslag.

'O ja, ik vergeet het bijna. Er is een brief van mama en papa.'

Oma neemt de dikke omslag van de kast en stopt die in mijn hand. In sierlijk gekrulde letters staat geschreven: Silke en Seppe Willems. Ik herken het handschrift van mama.

Waarom is deze brief mij niet eerder opgevallen?

Haastig scheur ik het zelfklevende klepje open. In de grote omslag steken een aantal kleinere, gekleurde enveloppen. Ze zijn tot zes genummerd. Er zit ook een klein briefje bij.

'Lees maar hardop.' Ook oma kan haar nieuwsgierigheid niet verbergen.

Ik haal even diep adem en lees:

Hallo Seppe en Silke,

Als je dit leest, zijn wij al in Dublin. Voor ons is dit een prachtig cadeau. Zo kunnen we rustig onder ons tweetjes vieren dat we 15 jaar samen zijn.

We willen jullie verrassen.

Vermits jullie allebei erg graag willen weten hoe wij elkaar leerden kennen en hoe we een gezinnetje werden, zullen we dit deze week van naaldje tot draadje uitleggen. Het wordt vast superleuk. Omdat we er zelf niet zijn om alles uit te leggen, zitten in deze omslag zes kleine enveloppen. Jullie mogen er elke dag ééntje openmaken, in de juiste volgorde natuurlijk. Oma, opa of tante Aagje zullen jullie elke dag vertellen wanneer je de omslag mag openmaken. Er om zeuren mag niet en denk erom...

Gedraag jullie!

Een stevige knuffel.

Mama & Papa

PS. Geven jullie oma en opa nog maar een extra dikke kus.

Mama is duidelijk een zus van Gedraagje, denk ik even. Dit wordt erg spannend, de geheimpjes van mama en papa leren kennen. Dat zint mij wel. We hebben er al zo lang naar gevist.

'Welke omslag mag ik nu openmaken?' Seppe is weer érg ongeduldig.
'Vandaag mag het niet meer, de eerste omslag mag je pas morgen bij de vuurtoren openmaken.'
Oma is zelf erg nieuwsgierig naar wat we morgen zullen vernemen, merk ik. Ze lijkt erg ongeduldig. Is dit maar schijn? Wil ze ons extra nieuwsgierig maken?
'Ik wil naar de gocarts! Kunnen we vertrekken?' Seppe springt van ongeduld.
We trekken een trui aan, ik doe dit zo langzaam mogelijk om Seppe te pesten. Hij houdt het bijna niet meer, wachten lukt hem niet. Ik kan nog trager hoor, wacht maar af, denk ik.
Voor de deur van de flat op het gelijkvloers zit de kat van de buurvrouw. Voorzichtig neem ik de rosse poes op en aai ze achter de oren. Ze herkent me en begint luid te spinnen. Ze is blijkbaar erg blij me weer te zien. Naar Seppe krult ze altijd haar rug.
'Wil je die kat neerzetten en meekomen?' vraagt oma. 'Je broer kan niet langer wachten.'
We stappen de dijk op. Er staat een zacht briesje. Ik snuif de lekkere geur van de zeelucht op.
Hier voel ik me echt goed. Seppe loopt voorop tot bij de verhuurder van de billenkarren. De magere man kent opa. Ze slaan een praatje. Seppe kiest de politieauto. Hij flitst weg. Ik neem een hippe vierwieler met ketting en crossbanden.
'Om het snelst tot aan het staketsel!' roept Seppe tegen de wind in.
Dit wordt racen.

Vrijdagnacht, Nieuwpoort-Bad, slaapkamer

Midden in de nacht word ik wakker.
Waar ben ik toch?
Verschrikt kijk ik om me heen. Ik zie helemaal niets, het is pikdonker. Heel voorzichtig tast ik de muur af. Ik voel het touwtje van de lichtschakelaar. Voorzichtig trek ik tot de schakelaar klikt.
Het duurt even vooraleer de spaarlamp oplicht. Waarschijnlijk sliep die nog.
Langzaam krijgt alles in de kamer vorm: het reuzenbed waarin ik lig, het roze dekbed, het behang met roze bloemetjes, de witgelakte kleerkast, de ladekast waarop een tiental flessenbootjes staat.
De lamp verspreidt nu al meer licht.
Ook het bed in de andere hoek van de kamer wordt zichtbaar. Daar ligt Seppe, helemaal in een blauw laken gerold.
Ik weet het weer: ik ben bij oma en opa in Nieuwpoort. Papa en mama zijn op reis en samen met tante Aagje blijven Seppe en ik een weekje logeren.
Ik draai mijn hoofd naar de nachttafel. De wijzers van de wekker staan op halfeen.
Waardoor ben ik wakker geworden?
Ik voel de druk onder in mijn buik en stap het bed uit. Het toilet is gelukkig op de gang. Het plasje lucht op.
Wat hoor ik? Een stem klinkt opgewonden. Vreemd is dat, gefluister midden in de nacht!
Ik druk het kleine knopje boven op de spoelbak in.
Het toilet spoelt door. Nu hoor ik de stem niet meer. Ook als het lawaai in de spoelbak stopt, hoor ik niets meer.
Ik wacht nog even, maar het blijft doodstil.

Kris Kowlier, Hoe appelsienen de toekomst voorspellen. 96 blz. Abimo Sint-Niklaas, ISBN 9789059323759

"Horen, zien en schrijven"

"Le véritable lieu de naissance est celui où l'on a porté pour la première fois un coup d'oeil intelligent sur soi-même: mes premières patries ont été les livres"
(Marguerite Yourcenar, in 'Mémoires d'Hadrien')

“Fragment op zich”

In ‘*Beschaving of wat ervan over is*’ levert de Britse arts en schrijver Theodore Dalrymple kritiek op de cultuur van de onmiddellijke behoeftebevrediging, op het gemakzuchtig cultuurrelativisme en op het overboord gooien van elk maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef.

Uit: ‘*Beschaving of wat ervan over is*’

Elke keer als we horen over gebeurtenissen van wereldschokkende betekenis, over rampen en bloedbaden, zijn we niet alleen geneigd ons (veel te kort) te schamen over ons gezeur vanwege onze eigen probleempjes, maar ook om vraagtekens te zetten bij de betekenis van al onze activiteiten. Ik weet niet of, zoals wel gezegd wordt, mensen die de dood in de ogen zien, in enkele seconden hun leven aan zich voorbij zien trekken en een definitief oordeel over zichzelf vellen; maar als ik bijvoorbeeld iets lees over de Rode Khmer of over de genocide in Rwanda, denk ik even na over mijn eigen leven en sta ik stil bij het onbetekenende van mijn inspanningen, het egoïsme van mijn zorgen, de beperktheid van mijn solidariteit.

Dat gebeurde ook toen ik hoorde over de verwoesting van de twee torens van het World Trade Center. Ik was net gaan zitten om een boekrecensie te schrijven: niet over een groot werk, wel een degelijke, gewetensvolle, ietwat saaie biografie over een historische figuur van het tweede plan. Kon er wel een activiteit minder belangrijk zijn, geplaatst naast het gruwelijke lot van de duizenden mensen die opgesloten zaten in het toen brandende en al gauw instortende gebouw?

Een boekrecensie, afgezet tegen de dood van meer dan driehonderd in de uitoefening van hun beroep omgekomen brandweermannen, om nog maar te zwijgen van de duizenden anderen? Wat had het voor zin om zo'n onbeduidende opdracht af te maken?

Als gevangenisarts red ik een paar levens per jaar. Als ik met pensioen ga, zal ik in mijn hele carrière niet zoveel levens gered hebben als er in die gruwelijke momenten in New York verloren gingen, zelfs wanneer ik de tijd in Afrika meereken, waar het erg eenvoudig was om met de simpelste medische middelen mensenlevens te redden. En wat mijn schrijven betreft, dat legt nauwelijks gewicht in de schaal: mijn werk amuseert enkelen, maakt sommigen kwaad en is niet bekend bij verreweg de meeste mensen in mijn directe omgeving, laat staan bij anderen. Onmacht en nutteloosheid zijn de twee woorden die bij mij opkomen.

Maar tegelijk met deze gedachten over zelfrespect komt er een ander beeld in me op: dat van de pianiste Myra Hess die tijdens de Tweede Wereldoorlog in de National Gallery in Londen Mozart speelde, zelfs terwijl de bommen vielen. Ik ben na de oorlog geboren, maar de rustige heroïek van deze via de radio uitgezonden concerten en recitals was tijdens mijn jeugd nog steeds een krachtig symbool. Het won natuurlijk nog aan kracht omdat Myra Hess joods was, en het antisemitisme van de vijand centraal stond in diens ontaarde kijk op de wereld; en omdat de muziek die zij speelde - een van de hoogtepunten van menselijk kunnen - afkomstig was uit hetzelfde land als dat van de vijandelijke leider, die de grootste barbarij vertegenwoordigde.

Niemand vroeg: 'Waar dienen deze concerten voor?' of 'Wat heeft het voor zin Mozart te spelen terwijl de wereld in brand staat?' Niemand dacht: 'Hoeveel legerdivisies heeft Myra Hess?' of 'Over hoeveel vuurkracht beschikt een rondo van Mozart?' Iedereen begreep dat deze concerten, die in materiële of militaire zin niet meetelden, een uitdagend gebaar van menselijkheid en cultuur waren tegenover een ongekende bruutheid. Daar ging het om in de oorlog. Ze drukten het geloof uit dat de waarde van de beschaving door niets zou kunnen worden aangetast; en geen enkel historisch revisionisme, hoe cynisch ook, zal deze mooie boodschap ooit ondermijnen.

Theodore Dalrymple, Beschaving of wat ervan over is, Uitgeverij Nieuw Amsterdam
ISBN: 9789046800040

Ici Paris

L'ENFER DE LA BIBLIOTHEQUE. EROS AU SECRET.

' t Zijn allemaal vuile boekskes' zou Boontje (L.P. BOON) ze genoemd hebben.

In 1876 waren er 620 titels, in 1983 was het aantal opgeklimmen tot 1700. Dat is ongeveer 10 werken per jaar. De meest schunnige teksten en pornografische afbeeldingen in boeken die er soms uitzien als bijbels en missalen. Hoe braver de omslag, hoe pikanter de inhoud.

Maar, gij die kuis zijt van geest, vreest niet...deze bronnen des verderfs liggen veilig opgeborgen in l'Enfer' van de Bibliothèque nationale de France site François Mitterrand in Parijs.

In *'une cachette du département des imprimés dont les conservateurs ont seuls la clef'*.

Velen zouden er maar wat voor over hebben om het 'Sesam open u' te kennen van deze grot vol wellust. Alsof het hen een vrijgeleide zou bezorgen voor het openen van vrouwenbenen, want daar komt het voor het grootste deel toch op neer, nietwaar.

Een heleboel formaliteiten en een aanvraag gericht aan "l'administrateur général de la Bibliothèque nationale" zijn nochtans noodzakelijk om af te dalen in deze 'hel'.

Laat je binnenglijden in deze erotische verzameling. Wat

bij vriesweer niet moeilijk is met de gladde houten planken aan de ingang. Word legale gluurder in deze mooi opgestelde en overzichtelijke tentoonstelling van vaak illegale uitgevers.

Ontdek er 'Thérèse Philosophe' waarin een jezuïet een dienstmeisje diets maakt dat het orgasme een goddelijke ervaring is. Wie geeft hem ongelijk? Of het daardoor niet zondig is, zoals de eerwaarde haar influistert, moet ieder voor zich uitmaken.

De spotprenten waren grotesk. Echt Kamagurkistan. Wanneer de ene piemel de andere neukt, of wanneer een 'zizi' vastgebonden ligt met kleine mensjes die over hem heen klimmen, geef toe, dat is toch sprookjesachtig. Je denkt zo aan Gullivers reizen van Jonathan Swift. Zo zie ik de afbeeldingen het liefst, als je er kan mee lachen.

Tarieven uit 1900 voor wellustige diensten lijken bij nader inzicht iets minder leuk te zijn wanneer er ook een prijs is bepaald voor 'kinderarbeid'.

De reclame gemaakt door de dames die destijds onder de Tuilerieën hun slag probeerden te slaan staat over een volle muur uitvergroet. Dames op leeftijd boden hun diensten en kennis gratis aan, van vrijwilligerswerk gesproken....

Er bestond zelfs een gids met de beschrijving van de hoeren.

MARIE, groot en blond, bleek gezicht, rotte tanden...3 pond. Bij afdingen 1 pond 4 cent.

JULIE, donkerharig en redelijk mooi, grote tieten, doet alles...6 pond (1 pond Tournois = 20 sous)

Dit vind je niet terug in de *'Guide du Routard'*, noch in *'Het Andere Parijs'*.

Van 4 december 2007 tot 22 maart 2008 stelde de bibliotheek echter een keuze uit deze titels en gravures tentoon. Speciaal om u te verwarmen tijdens deze koude dagen. Het moet niet altijd Glühwein zijn.

Cet Enfer est pour les imprimés ce qu'est le Musée secret de Naples pour les antiques.

Chris Rachel Spatz

Een leven in woorden: portret van Virginia Woolf

Dit is het derde deel in een reeks artikelen over het leven en werk van Virginia Woolf. Deel 1 en 2 verschenen in resp. het herfst- en winternummer van Toverberg, en kunnen nog steeds gelezen worden op www.hetbeleefdegenot.be.

De vijf jongelui die op 18 april 1941 een fietstochtje maakten langsheen de rivier de Ouse nabij Asheham deden een lugubere ontdekking toen ze even halt hielden om hun brood te eten aan de oeverkant. Ze zagen iets in het water drijven dat op een groot stuk hout leek, maar toen één van de jongens het object van naderbij ging inspecteren, bleek het om het lichaam van een volwassen vrouw in een donkere bontjas te gaan. Het post mortem onderzoek toonde aan dat een grote steen in de jaszak stak; het polshorloge was stil blijven staan op kwart voor twaalf. Het duurde niet lang, of de politie wist dat het om Virginia Woolf ging, die bijna drie weken eerder als vermist was opgegeven. Dat ze zichzelf had verdrinken, was op de dag van haar verdwijning al het meest gevreesde scenario: ze had twee afscheidsbrieven achtergelaten (één voor haar echtgenoot Leonard, één voor haar zus Vanessa), was opgemerkt door enkele dorpelingen op weg naar het rivierpad, en toen Leonard in paniek naar haar op zoek ging, vond hij haar voetafdrukken in de modder aan de oever; haar wandelstok dreef in het water iets verderop. "Ik kan me niet voorstellen," had ze in mei '40 in haar dagboek geschreven, "dat er een 27 juni 1941 zal zijn." Ze doelde op de dreiging van een Duitse invasie, en wat dat mogelijks voor haarzelf en haar (Joodse) echtgenoot kon betekenen. Maatregelen om zich, als het zover zou komen, samen van het leven te beroven, hadden ze reeds getroffen (via Virginia's broer Adrian waren ze aan een dodelijke dosis morphine geraakt; ook hield Leonard genoeg benzine achter de hand om zich in hun auto te vergassen). Virginia Woolf kreeg gelijk - er was geen 27 juni 1941, toch niet voor haar - zij het om heel andere redenen.

Over het waarom achter het tragische einde van Virginia Woolf is druk gespeculeerd. Geen enkele steen werd ongemoeid is gelaten. Woolf als getraumatiseerd incestslachtoffer, strak onder de duim gehouden door een tirannieke vader en seksbeluste halfbroer. Woolf als frigide vrouw, of beter nog: frigide lesbienne, gevangen in een huwelijk met een betuttelende echtgenoot die haar doen en laten obsessief controleerde. Na haar dood werd ze zelfs afgeschilderd als oorlogsslachtoffer: de onstabiele en extreem sensitieve vrouw die ze was zou, minder dan anderen, in staat geweest zijn om te gaan met de beestachtigheden die de oorlog en dreigende invasie met zich meebrachten. Hermione Lee, die in 1997 een monument van een biografie over Woolf publiceerde, formuleert het nóg anders (en waarschijnlijk veel juister): "Virginia Woolf was een geestelijk gezonde vrouw, die aan een ziekte leed."¹

Schrijvers die zichzelf om het leven brengen, wacht een dubieus postuum bestaan. Hun leven en werk worden stuk geanalyseerd, waarbij het gevaar bestaat dat het onderscheid tussen beide vervaagt, of zelfs verdwijnt. Vaak dienen zowel leven, en in dit geval ook dood, als vertrekpunt voor analyses van het werk. "Vorm en vent" (of "vrouw", uiteraard) als siamese tweeling, het lijkt voor zelfmoordschrijvers nog méér het geval dan voor alle anderen. Vandaar ook het van *tristesse* doordrongen postume beeld van Woolf als slachtoffer *pur sang*. Je zou er haast (moeten) bij vergeten dat ze meestal schik bleek te hebben in het leven, met een bijzonder spitsvondig gevoel voor humor begenadigd was, en zich - haar traumatische jeugd in acht genomen - doorgaans goed wist te handhaven.. De schrijfster Elizabeth Bowen, die Woolf enkele weken voor haar zelfmoord nog een bezoek bracht, herinnert zich dat zo: "... en ze ging op haar hielen zitten en leunde haar hoofd

¹ Hermione Lee, *Virginia Woolf*, Vintage, 1997, p.175 [eigen vertaling]

achterover in een streep zonlicht, een vroege lentezon, en barstte uit in een lachbui, vol overgave en plezier, schaterend en snakkend naar adem ... zo is het me bijgebleven. Ik ervaar dus een eigenaardige shock als ik mensen tegenkom die haar alleen maar zien als een martelaar, een door en door tragische persoon die werd opgeslokt door de duisternis"¹. Het zou in elk geval naïef, wereldvreemd en dom zijn te beweren dat mensen die een vrolijke indruk maken, de volgende dag geen zelfmoord kunnen plegen. Toch heeft Bowen ergens een punt. Woolf was niet haar hele leven lang een van doemdenken en ellende doordrongen vrouw. Het volstaat er de dagboeken en brieven op na te lezen, om tot die eenvoudige conclusie te komen. Datzelfde materiaal, en de uiteraard welbekende biografische feiten wijzen echter allemaal in de richting van een fundamenteel en zeer ernstig probleem bij Virginia Woolf. Een probleem waar men (dat wil zeggen: de academici, vorsers, biografen, literatuurminnende medici en knappe koppen allerhande) tot op heden nog altijd niet uit geraakt.

Leonard Woolf overleefde zijn vrouw bijna dertig jaar (hij stierf in 1969). In zijn memoires blikt hij terug op zijn leven en de tientallen jaren dat hij met Virginia was getrouwd. Ze huwden in 1912, kort nadat Leonard na zes jaren overheidsdienst in Ceylon naar Londen was teruggekeerd. In de maanden die aan het huwelijk vooraf gingen, voelde hij al aan dat er iets mis was met Virginia. Het leek alsof er haar voortdurend "een dreiging van een nerveuze of psychische crisis" boven het hoofd hing.² Voor ze in het huwelijksbootje stapten, merkte Virginia lacherig op dat hij aan haar geen gemakkelijke klant zou hebben: ze had immers al, tijdens haar kindertijd, diverse aanvallen van krankzinnigheid doorstaan. Leonard wuifde dat weg. De biograaf Mitchell Leaska argumenteert dat de vroege 'krankzinnigheid' van Woolf door de familie, 'net als andere pijnlijke dingen' werd verhuld in humor en luchthartige opmerkingen. En hij gaat verder (en wel erg ver): zo zou Vanessa, Leonard opzettelijk in het duister hebben gelaten over de medische geschiedenis van Virginia en de ernst van haar kwaal (en ook al wist ze niet wat die kwaal precies inhield, ze was heel goed vertrouwd met de symptomen ervan). Het huwelijk betekende immers dat zij zich niet langer verantwoordelijk zou moeten voelen voor haar zus, die nu het blok aan het been van een ander zou zijn.³

Wat was die medische voorgeschiedenis van Woolf?

De eerste ernstige crisis had zich voorgedaan na de dood van Julia, haar moeder, in 1895. De artsen hadden Virginia's aandoening - die werd gekenmerkt door bijzonder ernstige stemmingswisselingen, variërend van "nerveuze prikkelbaarheid tot verlamme melancholie" - gediagnosticeerd als neurasthenie, in die tijd een "onduidelijke vergaarbak voor een hele reeks psychische en emotionele stoornissen."⁴ Neurasthenie werd eind 19e eeuw, begin 20e eeuw - toen de medische kennis van psychische stoornissen hopeloos gering was - gul gehanteerd door medici, zij het wel voornamelijk waar het vrouwen betrof. In 1904, na de dood van haar vader Leslie, onderging ze een tweede crisis, waarbij ze stemmen hoorde, haar gedachten ongecontroleerd voortraasden en ze aan absurde hallucinaties leed (zo was ze ervan overtuigd dat de vogels buiten Grieks praatten, en dat Koning Edward zich tussen het struikgewas had verscholen en haar schunnigheden toefluisterde). Het eindigde ermee dat ze probeerde uit het raam te springen. Hoewel de aanvallen van 1895 en 1904 schetsmatig en niet consistent zijn gedocumenteerd, kunnen we toch een aantal parallellen detecteren: plotse stemmingswisselingen, voortrazende gedachten, hallucinaties, verlamme hoofdpijn, slapeloosheid en de onmogelijkheid om te eten.

Na haar huwelijk in 1912 werd Virginia opnieuw ernstig ziek. Vanaf dat moment was het Leonard die de zorg voor zijn echtgenote op zich nam en het tot zijn levenswerk zou maken alle aspecten van haar ziekte gedetailleerd te beschrijven. Deze crisis, die ruim twee jaar

¹ Quentin Bell, *Virginia Woolf: A Biography* by Quentin Bell, Vol. 2, The Hogarth Press, 1972, p. 224

² Leonard Woolf, *Beginning Again, An Autobiography of the Years 1911-1918*, geciteerd in *Het Cahier Virginia Woolf*, Bipolaire Cahiers Deel 2, Candide, 2004, p. 32

³ Mitchell Leaska, *Granite and Rainbow, The Hidden Life of Virginia Woolf*, geciteerd in *Het Cahier Woolf*, p. 50

⁴ Mitchell Leaska, op. cit., geciteerd in *Het Cahier Woolf*, op. cit., p. 15

duurde, was volgens hem duidelijk te onderscheiden in een depressieve fase - die culmineerde in een nipt verijdelde zelfmoordpoging: Virginia nam een overdosis Veronal - en een manische fase die eindigde in coma, maar dan wel nadat Virginia drie dagen en nachten onophoudelijk had liggen praten, tot niemand in het bijzonder. Leonard nam in die periode een zeer moedig besluit, waarzonder we waarschijnlijk nooit van Virginia Woolf hadden gehoord. In die tijd was het gebruikelijk om dergelijk zieke en suïcidale personen officieel krankzinnig te laten verklaren en in een psychiatrische instelling te laten opnemen. Leonard - die er een aantal had bezocht - kon het niet over zijn hart krijgen Virginia dit vreselijke lot te laten ondergaan, en kreeg de dokters zo ver dat ze ermee instemden dat hijzelf, met de hulp van verpleegsters, haar thuis mocht blijven verzorgen. Leonard wordt vanuit militant feministische hoek wel vaker zwaar aangepakt, omdat hij Woolf zou hebben 'gefnuikt'. Het staat voor mij echter als een paal boven water dat er zonder Leonard geen Virginia was geweest. Hij was haar redder én beschermengel, en het volstaat om de beroemde en vaak geciteerde afscheidsbrief van Virginia te lezen om te weten dat de liefde tussen beiden, hoewel niet van fysieke aard, onvoorwaardelijk, oprecht en diep was.

Virginia herstelde naderhand, maar was een aantal illusies armer. Ten eerste was het duidelijk geworden dat ze in dergelijke omstandigheden nooit kinderen zou kunnen krijgen. En, erger nog, dat de hele resem dokters die ze hadden bezocht (van zenuw- over hart- tot longspecialisten) zich geen raad wisten met haar. Toen ze in 1922, na een nieuwe crisis, bij de zoveelste vermaarde specialist in Harley Street op consultatie gingen, nam deze, aldus Leonard, afscheid met de volgende woorden: "Gelijkmoedigheid - gelijkmoedigheid - beoefen gelijkmoedigheid, Mrs Woolf.' Het was ongetwijfeld een uitstekend advies dat best drie guinea's waard was, maar terwijl de deur achter ons dicht viel, vond ik dat hij even goed had kunnen zeggen: "Een normale temperatuur - 37,5 graden Celsius - beoefen een normale temperatuur, Mrs Woolf."¹

In de jaren die volgden ging het, met tussenpozen, beter met Virginia, tot de fatale crisis in 1941. De Woolfs hadden geleerd de fysieke voortekenen van een aanval - erge hoofdpijn en slapeloosheid - als dusdanig te herkennen en ernaar te handelen. Leonard mag er tijdens Virginia's leven al van overtuigd geweest zijn dat ze niet aan neurasthenie leed, maar aan een manisch-depressieve stoornis (de dokters waren het er niet mee eens), de behandeling die ze tijdens deze crisissen, bij gebrek aan beter, moest ondergaan was wél die voor neurasthenische patiënten: complete rust zonder enige vorm van inspanning (fysiek noch intellectueel), goed eten, veel melk drinken. Elke prikkeling of stimulant, elke mogelijke bron van opwindning moest worden vermeden (een marteling voor een schrijver) tot ze zich weer gezond voelde. Deze behandeling was niet méér dan een doekje voor het bloeden, maar toch slaagde Leonard er op die manier vaak in om erger te voorkomen.

Virginia's ziekte was ook de motivering achter een hele reeks belangrijke keuzes, van het reeds vermelde besluit om geen kinderen te nemen tot diverse verhuismanoeuvres (van de stad naar het platteland en omgekeerd). Het oprichten van de *Hogarth Press*, een door henzelf gerunde uitgeverij en ambachtelijke drukkerij, was een idee van Leonard om zijn vrouw tijdens één van haar herstelperiodes afleiding te bezorgen en iets om handen te geven (ze las de manuscripten, zette letters en naaide boekkaternen in). De *Hogarth Press* zou al snel uit zijn voegen barsten: de Woolfs publiceerden baanbrekend werk (Freud, T.S. Eliot, Mansfield ...), begingen af en toe een blunder (**Ulysses** van James Joyce werd geweigerd) en moesten al gauw extra personeel in dienst nemen om de boel te bestieren.

¹ Leonard Woolf, *The Journey, not the Arrival Matters, An Autobiography of the Years 1939-1969*, geciteerd in *Het Cahier Woolf*, op. cit. p. 65

Eén van de originele handpersen staat nog steeds tentoongesteld in Sissinghurst, een wereldwijd om zijn prachtige tuin vermaard landgoed in Kent, het levenswerk van Vita Sackville-West, de vriendin van Virginia Woolf.

Er is maar weinig concrete en ondubbelzinnige informatie overgeleverd over de 'gekte van de geit' (*goat* was het familiekoosnaampje van Virginia) in de periode vóór haar huwelijk. Wat er is, is fragmentarisch en subjectief: losse nota's van vader Leslie, een handjevol doktersvoorschriften en terloopse verwijzingen in brieven. Pas met Leonard hebben we een toegewijde chroniqueur: hij schreef alle details over symptomen, behandeling en herstel nauwkeurig neer in zijn dagboek (in een geheimschrift dat hij in Ceylon had opgepikt) en verwerkte dat materiaal later in zijn memoires. Maar Hermione Lee merkt, terecht, op dat ook zijn relaas niet 100 procent betrouwbaar is: hij haspelt gebeurtenissen door elkaar, is niet altijd consistent, en ook in zijn geschriften is het vaak moeilijk onderscheid te maken tussen het effect van de ziekte, en het effect van de behandeling (kon hij dat onderscheid wel maken?). Zo geeft Lee een lijstje van alle pillen en drankjes die Woolf tijdens haar leven te slikken kreeg, en komt ze tot de conclusie dat heel wat van die medicatie net dié neveneffecten kon veroorzaken die doorgaans als symptoom werden beschouwd (slapeloosheid, gebrek aan eetlust, nervositeit, agressiviteit enz.). Door de bank genomen, schaart Lee zich echter achter het 'verdict' van Leonard (Virginia Woolf leed aan een manisch-depressieve stoornis, die de aanleiding was tot haar dood), en neemt ook zij afstand van de theses dat Woolf krankzinnig, neurotisch-depressief of hysterisch was. Maar de controverse (als je het zo kan noemen) leeft, ook bijna driekwart eeuw na de dood van het 'studieobject'. **Het Cahier Woolf** (het tweede deel in een reeks genaamd "Bipolaire cahiers") bevat een bundeling tekstfragmenten die de manisch-depressieve hypothese staven. Naar aanleiding van dit Cahier verscheen in het *Tijdschrift voor Psychiatrie* in 2005 een recensie, waarin wordt geopperd dat er, op basis van datzelfde materiaal, heel wat argumenten zijn om aan te nemen dat Woolf aan schizofrenie leed, en niet aan een bipolaire stoornis. Al erkent de recensent (een psychiater) dat het omvangrijke oeuvre dat Woolf bij elkaar heeft gepend, ook wel enigszins pleit tegen deze diagnose...¹

Maar laat ons even terugkeren naar het verhaal van Leonard die, in de kantlijn van zijn beschrijvingen van Woolfs ziekte, ook een fascinerend beeld schetst van het creatieve proces bij zijn echtgenote². Virginia Woolf was iemand die voortdurend aan het werk was, ook al zat ze niet in haar studeerkamer, weggezakt in de leunstoel waar ze de eerste versie van al haar boeken schreef. Ze deed dat 's ochtends, in een cahier dat was vastgezet op een groot triplex bord waar ook een inkstel op was vastgelijmd. Later op de ochtend, of in de namiddag, tikte ze het handschrift uit en bracht verbeteringen aan. Maar ook als ze geen pen vasthield of achter de schrijfmachine zat, was ze aan het schrijven: terwijl ze haar lange wandelingen maakte, naar feestjes ging of 's avonds met Leonard bij het haardvuur zat. In de verfilming van **The Hours** wordt dit hele proces schitterend in beeld gebracht, tot en met Virginia (Nicole Kidman) die in zichzelf mompelend door de straten van Richmond doolt, 'schrijvend' aan haar roman **Mrs Dalloway**.

Leonard merkt op dat Virginia tijdens dat proces heen en weer slingerde tussen twee gemoedsgesteldheden. Als ze 'in haar hoofd' aan een boek werkte (een bij Woolf zeer intensief voorbereidend proces), stelde ze zich ten opzichte van haar werk uiterst kritisch, objectief en beheerst op. Diezelfde koele attitude hield ze aan als ze de eerste kroontjespenversie herzag en bijwerkte. Het eigenlijke schrijfproces van die eerste versie, was echter een periode van 'geconcentreerde hartstocht' waarin Woolf vaak in een roes leek te belanden. Toen ze aan de laatste bladzijden van **The Waves** werkte, beschreef ze dat in haar dagboek zo: "[ik] schoot door de laatste tien bladzijden heen met enkele momenten van zo'n intensiteit en bedwelming dat ik struikelend achter mijn eigen stem leek aan te

¹ *Tijdschrift voor Psychiatrie* 47 (2005) 12, 908-909, online beschikbaar op <http://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/zoeken/artikel.php?catid=15&issuueid=228&pgr=4>

² Leonard Woolf, *The Journey, not the Arrival Matters, An Autobiography of the Years 1939-1969*, geciteerd in *Het Cahier Woolf*, op. cit. p. 66-79

hollen, of bijna achter de een of andere spreker aan (zoals toen ik gek was). Ik werd bijna bang als ik aan de stemmen dacht die voor me uit leken te vliegen.”¹

Tijdens dat proces was Leonard op zijn hoede, want het was een uitputtingsslag voor Virginia. Deze mentale en fysieke afmatting was al te vaak de *trigger* voor een manische of depressieve aanval die, indien hij niet tijdig ingreep, uit de hand dreigde te lopen. Dat was de tragedie van Woolf: schrijven, datgene waar ze geniaal goed in was en het enige wat ze wilde van het leven, was een bron van zodanige hartstocht en opwinding, dat ze erdoor werd uitgeput en ontregeld. Wat goed was voor de fysieke Woolf (een rustig, vegeterend bestaan) betekende de doodsteek voor de schrijfster. Haar hele leven lang moest zij de balans tussen die twee proberen te bewaren, een precaire evenwichtsoefening, waarbij ze op het einde van haar leven de fatale struikeling maakte.

Een ander gevaarlijk moment was het tijdstip waarop haar romans, waaraan ze met zo veel bloed, zweet en tranen had geschreven, in kille drukproeven veranderden. Toen sloeg de zelftwijfel ongenadig toe en, uitgeput als ze op zo'n moment meestal al was, belandde ze na het schrijven van bijna elk boek in een zware depressie. Ook was ze ziekelijk gevoelig voor het oordeel van anderen, en waren de weken waarin haar nieuwste creatie door vriend en vijand werd gelezen en becommentarieerd, bijzonder riskante periodes.

“Waarom is Woolf overleden?” vraagt Thomas Caramagno zich in **Het Cahier Woolf** af. “We moeten het zoeken naar een antwoord dat aan onze behoefte aan een ‘afgerond verhaal’ voldoet, loslaten. Onderzoek doet vermoeden dat de frequentie van manisch-depressieve episoden toeneemt met de leeftijd, zodat de dood van Woolf wellicht geen zinnellere oorzaak had dan dat de biochemie van ouder wordende lichamen de depressie verandert en intensiveert.”² En zo beland ik weer bij Hermione Lee, die in enkele zinnen een beeld weet te scheppen dat Virginia Woolf meer recht doet dan het gros van de psycho-analytische studies die over haar in de loop der jaren zijn verschenen: “Virginia Woolf was een geestelijk gezonde vrouw, die aan een ziekte leed. Ze was vaak een patiënt, maar ze was geen slachtoffer. Ze was niet zwak, noch hysterisch, noch zelfmisleidend, noch schuldig, noch onderdrukt. Integendeel, ze was een bijzonder moedige, intelligente en stoïcijnse vrouw, die zo goed als ze kon, probeerde haar ziekte te begrijpen en ermee om te gaan. Ze doorstond periodes van ernstige geestelijke kwelling en hevige fysieke pijn, met opvallend weinig zelfmedelijden.”³

In de laatste maanden van haar leven werd Virginia Woolf heen en weer geslingerd tussen berusting en depressie. Ze had net een boek afgewerkt (**Between The Acts**), waarover ze (zoals gebruikelijk) eerst onzeker en dan ontevreden was. Het werk aan een nieuw boek (een overzicht van de Engelse literatuurgeschiedenis, met de werktitel **Anon**) wilde niet vlotten. Haar handen waren in de Kerstperiode beginnen te beven, en ze kreeg naderhand het gevoel dat ze nooit meer een letter op papier zou kunnen zetten.

Op vrijdag 28 maart 1941 glipte ze tegen het middaguur uit haar (schrijf)huisje in de tuin, nam haar wandelstok en trok (gejaagd maar verbeterd, zo stel ik me voor) naar de rivier de Ouse, haar dood tegemoet, “de enige ervaring”, zo zou ze tegen haar vriendin Vita Sackville-West hebben gezegd, “die ik nooit zal beschrijven.”⁴

¹ **Het Cahier Woolf**, op. cit., p. 67

² Thomas C. Caramagno, **The Flight of the Mind: Virginia Woolf's Art and Manic-Depressive Illness**, University of California Press, 1992, geciteerd in **Het Cahier Woolf**, op. cit., pp 144-145 [eigen vertaling]

³ Hermione Lee, op. cit., p. 175

⁴ Quentin Bell, op. cit., p. 226

"Beleefd"

Literair salon "Mijn Parijs – een literaire pelgrimage" (13-1-2008)

Het eerste literaire salon van dit jaar was een voltreffer! Een 40-tal geïnteresseerden zijn komen opdagen en dit ondanks het vroege aanvangsuur op zondag. Chris Spatz hield er een boeiende uiteenzetting over Parijs. Het eerste deel was eerder toeristisch, maar dan het toerisme van de kleine en onbekende hoekjes en kantjes van de lichtstad. In het tweede deel bracht zij ons in de interne en vaak intieme keuken van enkele 'Parijse' schrijvers uit de 19de eeuw: Zola, Flaubert, De Maupassant, Sand, Balzac en Hugo. Ondanks het twee uur durende verhaal van Chris Spatz leek de voormiddag nog te kort.

Er nog even bij vertellen dat Chris deze lezing gratis gegeven heeft, iedereen mocht een vrije bijdrage geven voor een onderwijsproject in Kinshasa. De opbrengst bedroeg 190 euro, dit bedrag werd integraal doorgestort op de rekening van het project.

L'Orfeo – favola in musica (14-2-2008)

L'Orfeo verhaalt niet alleen van de macht en onmacht van muziek, maar ook van licht versus donker. In de regie van Pierre Audi werd aan al deze aspecten recht gedaan. In de proloog was het al raak. Wanneer La Musica het verhaal aankondigde, brak hij aan het eind zijn lier in stukken; het falen van Orpheus' lier was meteen duidelijk.

Het immense toneel werd sober gehouden, in de eerste twee bedrijven zagen we geen groene pastorale wereld, maar een kale vlakte met op de voorgrond een stenen muurtje en op het achtertoneel een ronde vijver. Dit muurtje veranderde op ingenieuze wijze in een graf en de vijver ging over van een vriendelijke pletsvijver in de onderwereldrivier.

Adembenemend was het moment waarop Orpheus de Styx betrad en om hem heen het water spontaan ontbrandde en zijn reis een helletocht naar het duister werd.

Ook in de muziek was het onderscheid tussen het lichte van de bovenwereld en het donkere van de onderwereld terug te vinden; in de eerste twee aktes werd het strijkorkest aangevuld met blokfluiten, terwijl in de derde en vierde akte cornetto's en trombones een prominente rol speelden. Dirigent Stephen Stubbs koos voor een zo authentiek mogelijke benadering, wat resulteerde in een zeer intieme voorstelling.

Literair salon "Wo ich bin, ist Deutschland: Thomas Mann" (2-3-2008)

Het tweede literaire salon van dit jaar was opnieuw een voltreffer! Het bovenzaaltje in het gemeentehuis van Loppem zat afgeladen vol.

Roland Ranson hield er een sublieme lezing over Thomas Mann. Hij behandelde zowel het verleden (wie was Thomas Mann) als de betekenis van de auteur op vandaag (wie is Thomas Mann). Hij deed dat aan de hand van een viertal werken: Buddenbrooks, De dood in Venetië, Betrachtungen eines Unpolitischen en De Toverberg.

Uit Buddenbrooks bleek o.a. dat de mens, overal en altijd, gedoemd is om een rol te spelen en dat hij zich daarvan bovendien bewust is.

Uit De dood in Venetië bleek dan weer dat, wie de schoonheid met eigen ogen heeft aanschouwd zich al binnen de invloedssfeer van de dood bevindt.

Wie had ooit gedacht dat Thomas Mann zo'n verschrikkelijke afkeer had van de democratie en het algemeen stemrecht? Het staat zwart op wit in de Betrachtungen.

De lezing werd besloten met een voorbeeld van sublieme ironie, zo typisch voor Thomas Mann: de liefdesverklaring van Hans Castorp voor madame Chauchat.

Opnieuw was deze voormiddag te kort.

Picasso, striptease van een genie (16-3-2008)

De monoloog "Picasso, striptease van een genie" is een hallucinant en hilarisch stuk theater geworden. Jef Demedts creëerde een meesterlijke Picasso! Dat die man teerde op 50 jaar ervaring was duidelijk. Weinigen zullen het hem nadoen.

De tekst die Filip Vanluchene bedacht heeft, mag al even meesterlijk genoemd worden, want behalve het levensverhaal van de geniale Spaanse kunstenaar werd het een verhaal die de hele waanzinnige twintigste eeuw overspant.

De eeuw van de allesvernietigende wereldoorlogen, van de opkomst en het failliet van ideologieën, van de losgeslagen technologie, en van het cynisme.

De talrijke aanwezigen waren bijzonder tevreden en kijken nu al uit naar de voorstelling van 25 april waar Jef Demedts en Karen de Visscher "Jouw Hand in mijn Hand" op de planken brengen, een stuk geïnspireerd op de liefdesbrieven van Anton Tsjechov en Olga Knipper.

Adagietto

Lezing over Gustav & Alma Mahler door Bart Madou

- Gustav vóór Alma, Gustav met Alma, Alma na Gustav -

"Zoetste! Liefste! Mijn snarenspeel! En mijn stormlied!" (Gustav aan Alma)

Dinsdag 13 mei 2008 om 20 uur

CM-lokaal, Groenestraat 90, 8210 Zedelgem

Inkom: 5 € (leden 4 €)

Info: hetbeleefdegenot@scarlet.be

☎ 0498/73.58.73

Site seeing: Rekto:Verso, eens van de andere kant bekeken

www.rektoverso.be

HOME HUIDIG NUMMER ARCHIEF VERDEELPUNTEN ABONNEREN GEZOCHT ZOEKEN Zoeken...

REKTO:VERSO

Tweemaandelijks tijdschrift voor kunstkritiek

DE TOESTAND IS KRITIEK

GRATIS WAAR?

REKTO:VERSO ...

- heet je **welkom** en wenst je een boeiende virtuele trip.
- is een tweemaandelijks tijdschrift voor **kunstkritiek**.
- **verbaast** je over film en literatuur, podium en videoclips, muziek en stripverhalen, beeldende kunst en televisiereeksen.
- is **gratis** en wordt verdeeld op 35 plekken in Vlaanderen en Nederland.
- wordt geschreven door auteurs met naam en **faam** maar is ook een platform voor **debutanten**.
- is er omdat wij vinden dat **diepgravende kunstkritiek** ook begrijpelijk mag zijn en omgekeerd.

Rekto:verso wordt financieel gesteund door de Vlaamse Gemeenschap maar ook door talrijke adverteerders. In ruil voor een financiële bijdrage kunnen zij een advertentie plaatsen in *rekto:verso*. Op die manier ondersteunen zij niet alleen ons initiatief, maar promoten zij ook hun activiteiten. Voor *rekto:verso* zijn deze inkomsten van vitaal belang: zij zorgen ervoor dat we ons magazine gratis kunnen blijven verdelen aan vijfduizend geïnteresseerde cultuurliefhebbers. Ook adverteren? Stuur een e-mail naar advertenties@rektoverso.be voor meer informatie.

HUIDIG NUMMER

REKTO:VERSO Sterft gij christenhonden!
De terugkeer van de Rode Ridder
De ziekte van de islam
Het vervlakte Vlaamse land
Pat Donnez als allrounder

[Naar het nieuwe nummer!](#)

ABONNEREN

Rekto:verso per post ontvangen? [Registreer je dan hier](#) en ontvang onze nummers elke twee maanden thuis.

Wie?
Partners
Contact
Links
Nieuwsbrief
Adverteren

Rekto:Verso is eigenlijk een tweemaandelijks tijdschrift voor kunstkritiek (sic) en het is bovendien gratis voor wie zich de moeite wil getroosten om het in één van de (niet zo talrijke) verdeelpunten op te halen. En meeneemkrant dus, een beetje zoals *De Witte Raaf* (www.dewitteraaf.be). Er zijn trouwens meer gelijkenissen tussen beide periodieken, al wil *De Witte Raaf* eerder 'het gesprek en de reflectie over beeldende kunst in Nederland en Vlaanderen stofferen en inspireren'. Hun kunstkritische uitgangspunt hebben ze evenwel gemeenschappelijk. Zijn de artikels in *Rekto:Verso* – we generaliseren hier even – iets lichter verteerbaar, die van *De Witte Raaf* zijn dan doorgaans steviger zeker als het onderwerp je interesseert.

Maar laat de raaf nu vliegen en laten wij de site van *Rekto:Verso* van alle kanten eens wat nader bekijken. De twee interessantste rubrieken zijn ongetwijfeld huidig nummer en archief .

Je kunt op 3 manieren naar het ' huidig nummer ', probeer het maar. En uiteraard kom je dan op het laatst verschenen nummer van het tijdschrift. Heb je dan de volledige inhoud? Wij leggen de gedrukte en de elektronische versies even naast elkaar.

Jawel, inhoudelijk lees je net evenveel en net hetzelfde. Toch zijn er verschillen: de foto's op de site zijn in kleur, die in het blad zwart/wit (wat niet altijd een nadeel is); doorgaans vind je ook meer foto's op je beeldscherm, maar af en toe is het net andersom. Op de site kun je bovendien per artikel je reacties kwijt – tenminste als je een beetje beleefd blijft. Anders wordt je reactie verwijderd waarschuwen ze ons. Je kunt er ook de reacties van anderen lezen, maar veel is dat niet, alleen – op datum dat ik dit tik - vond iemand bij de redactie

het nodig (zich af) te reageren. Wel interessant op de site is dat je er geen last hebt van advertenties, al zal Bamart het niet met mij eens zijn. Die hebben 1400 euro neergeteld om 5000x de achterkant van het 'huidige nummer' te mogen versieren. Dat hebben wij vernomen door even op de link '[adverteer in Rekto:Verso](#)' te klikken.

**BERICHT AAN DE
BEVOLKING
OPROEP!
REKTO:VERSO
ZOEKT!!!!**

Rekto:verso is altijd op zoek naar publicaties en reacties erop. Bent u het eens of oneens met wat in Rekto:verso te lezen valt? Kruip dan in uw pen en reageer.

Hebt u een ei te leggen dat ons niet mag ontgaan? Leg het gerust op redactie@rektoverso.be

WWW.REKTOVERSO.BE

Klik je op '[Archief](#)', dan kom je op een pagina terecht waar alle voorgaande nummers netjes aangeklikt kunnen worden – we hadden niet anders verwacht. Alles mooi chronologisch vanaf het voorgaande nummer (26) tot het eerste, dat van oktober 2003. Geef toe, een (cultureel!) tijdschrift dat het volgehouden heeft. Alleen, schiet je weinig op met dat rijtje. Om te weten te komen waarover die nummers gaan moet je nummer per nummer aanklikken. Als je dan de titel van een artikel aanklikt, kom je wel de hele inhoud van het nummer te weten. Toch iets merkwaardigs: de eerste regel van het rijtje is '[Blitzkritiek](#)' en bevat een uitzonderlijk artikel tussen twee uitgaven door, naar aanleiding van de heisa rond Louis Paul Boons 'fenomenale feminateek' in het Fotomuseum van Antwerpen. Een reactieloos stukje van redacteur Tom Van Imschoot, waarop, ik hier nu evenmin ga reageren.

Dan een knop waaronder alle [verdeelpunten](#) schuilgaan. Dichtbij huis zijn dat CC Brugge, je weet wel dat gangetje tussen de bibliotheek en de Sint-Jacobsstraat en PMMK in Oostende. Naast verdeelpunten vind je [abonneren](#). Dat kan inderdaad ook, maar dat kost je dan 30 euro per jaar (voor 6 nummers dus), en last – but not least – een [oproep aan de bevolking](#), meer bepaald dat deel ervan dat met een ei zit.

En waarom niets over de inhoud? Wel, dat is nu ook niet helemaal de bedoeling van deze rubriek. Maar neem het van mij aan: er zitten interessante zaken tussen. Trouwens de bespreking van 'Picasso, striptease van een genie', die op de toneelavond werd uitgedeeld, hebben wij (met uitdrukkelijke toestemming van redactie en auteur) overgenomen uit het laatste nummer van Rekto:Verso.

Je kunt ook alle artikels zoeken waarin een specifiek woord voorkomt, of beter nog een specifieke lettercombinatie.

Wij hebben de test gedaan en gezocht op 'genot'. Krijg je alle (50!) artikels waarin woorden als echtgenote, stamgenoten; stijlgenoten en landgenoten verzameld zijn. Een bonte bende dus!

In de marge (de linkermarge om precies te zijn), weetjes over Rekto:Verso . [Wie](#) er zoal meewerkt, wie de [partners](#) zijn, een [contactformulier](#), enkele toch wel interessante [links](#) en de mogelijkheid je op hun [nieuwsbrief](#) te abonneren. Die is vooral van belang om te weten wanneer een nieuw nummer verschenen is; kun je meteen een bezoekje plannen aan het PMMK bijvoorbeeld.

(bma)

"Horen, zien en schrijven"

"Tot verleden noch toekomst zijn toevlucht nemen.
Het komt erop aan volledig aanwezig te zijn bij wat gebeurt."

(Karl Jaspers)

“Te beleven”

Jouw hand in mijn hand

Jef Demedts en Karen de Visscher spelen in een regie van Frank Van Laecke in “Jouw Hand in mijn Hand”, een stuk geïnspireerd op de liefdesbrieven van Anton Tsjechov en Olga Knipper. Dit bijzonder liefdesverhaal gaat over twee buitengewone mensen in buitengewone omstandigheden. Tsjechov, groot toneelschrijver, wist dat hij niet lang zou leven. Olga Knipper, gevierde actrice bij één der bekendste theatergezelschappen in Rusland, was 29 toen ze hem voor het eerst ontmoette. Hij was 39. Toen hij zes jaar later overleed waren ze drie jaar getrouwd. Gedurende de korte tijd dat ze mekaar kenden, leefden ze noodgedwongen meestal van elkaar gescheiden. Hij verbleef veel in Jalta wegens zijn zwakke gezondheid en zij was tijdens het theaterseizoen werkzaam in Moskou.

Kom zeker af en je maakt een mooi staaltje hoogstaand teksttheater mee over de liefde, bovendien nog eens liefdevol gespeeld en met veel liefde voor het vak geënceneerd.

Groene Meersen, Zedelgem, Vrijdag 25 april 2008 om 20 uur –

Toegang: 10 € (leden KVLV, Davidsfonds, Het Beleefde genot en 65+: 9 €)

Vreemdgaan langs het “P-a(a)rt-cours”

Van donderdag 1 mei t.e.m. zondag 4 mei vindt in Zedelgem de jaarlijkse week van de amateurkunsten plaats. Het thema is dit jaar Vreemdgaan (in zijn heel brede betekenis). Dit jaar is Aartrijke de gastgemeente. Voor het derde jaar op rij is Het beleefde genot van de partij. U vindt ons in de gerestaureerde brouwerij De Leeuw in de Engelstraat 7 te Aartrijke. Op het gelijkvloers is er tentoonstelling van beeldend werk van enkele van onze leden: Rika Van Dycke met grafiek en zeefdruk, Carine Vankeirsbilck met olieverfschilderijen en keramiek, Adolf Naessens met aquarellen, Alidor De Volder met sculpturen en tenslotte Herman De Leye en Bart Madou met olieverfschilderijen. De eerste verdieping is dan gewijd aan de literatuur. Je vindt er gedichten van Lut Beuselinck, Anny Aelter, Alidor De Volder en Bart Madou en een haiku-installatie.

Op vrijdag, zaterdag en zondag kan je ook om 15 uur gedurende 15 minuten komen luisteren naar een fragment uit het Taoïsme volgens Winnie de Poeh.

Aartrijke, Sint-Andreaskerk: 1 mei om 18.30 u. : officiële opening, nadien nocturne tot 22 u. Aartrijke centrum, verschillende locaties, 2,3 en 4 mei van 11 tot 18 u. “P-a(a)rt-cours”

Filmvoorstelling - Dood in Venetië

Tijdens de Week van de amateurkunsten vertoont Het beleefde genot in samenwerking met de Cultuurdienst van Zedelgem de filmklassieker ‘Dood in Venetië’ van Luchino Visconti, gebaseerd op de gelijknamige novelle van Thomas Mann en met muziek van Gustav Mahler.

Een ouder wordend kunstenaar wordt in het door cholera geteisterde Venetië overweldigd door de bovenwereldse schoonheid van de Poolse knaap Tadzio. Zowel in de film als in de novelle vindt men de verbeterde zoektocht naar het onbereikbare, naar het eeuwig jeugdige en verfrissende element, de slijtageslag tegen de ouderdom, de rust van de zee en het strand. Visconti

bereikt een hoogtepunt van audiovisuele synthese: de door en merg en been gaande muziek van Mahler kleeft aan de sublieme beelden van een stad vol vergankelijkheid.

*Om 19.30 verzorgt Roland Ranson een inleiding op de filmvoorstelling.
Aartrijke , Zaal Jonkhove, zaterdag 3 mei 2008 om 20 uur – Toegang: gratis*

Lezing: Adagietto – Gustav & Alma Mahler

*'Mijn grootste verdienste is dat ik de musici dwing datgene te spelen wat er in de partituur staat', beweerde Mahler. Hij leidde de Weense Hofopera van 1897 tot 1907, een glorieus decennium waarin dit door en door reactionaire instituut grondig werd afgestoft. Het repertoire werd ingrijpend vernieuwd, uitgezongen zangers en dito zangeressen werden met pensioen gestuurd, luidruchtige laatkomers mochten de zaal niet meer in, er werd opgetreden tegen de luimen van de primadonna's en primasignores, de door hen ingehuurd *claque* werd verboden en van zowel de vocalisten als de instrumentalisten werd discipline en precisie geëist. Hij was onverbiddelijk, een dictator en een perfectionist.*

Alma was dan weer heerszuchtig, de gereïncarneerde *belle dame sans merci*, een alle mannenharten ontregelende schoonheid, die bovendien zeer intelligent en kunstzinnig was. Zij had al een pianosonate, delen van een opera en meer dan honderd liederen gecomponeerd toen Mahler haar, in hun verlovingstijd, het componeren doodeenvoudig verbood. *'Er is in ons huis maar één componist. Dat ben ik'*, schreef hij zijn aanstaande echtgenote. Het is de grote neurose van haar leven

geweest, *'een schrijvende wonde die nimmer is geheeld'*.

Zo'n huwelijk had dus geen schijn van kans, en zo is het ook gebeurd, ondanks een wanhopige 'Wiedergutmachung' van Mahler.

Bart Madou schetst in een proloog het leven van beide echtgenoten vóór hun huwelijk, daarna staat hij lang stil bij tien jaar huwelijk tussen Gustav en Alma en in een epiloog krijgt u te horen hoe het Alma na Gustavs vroege dood vergaan is.

*Zedelgem , CM-lokaal, Groenestraat 90. Dinsdag 13 mei 2008 om 20 uur
Toegang: 5 € (leden HBG: 4 €)*

Guido Gezelle: Zielverrukkend – literair salon

In het volgende literair salon staat Guido Gezelle centraal. Gevormd in de erudiete milieus van het klein- respectievelijk grootseminarie te Roeselare en Brugge en door gestage zelfstudie was Guido Gezelle een literair, linguïstisch en vanzelfsprekend theologisch en wijsgerig gevormde priester met een geniale taalbegaafdheid. Hij bezat een onuitputtelijke werkkraft, wat blijkt uit zijn overdadige productiviteit als priester, leraar, dichter en journalist, als taalkundige, folklorist en geschiedkundige. Als dichter ging hij vooral na zijn dood steeds meer het beeld van de Vlaamse 19de-eeuwse literatuur bepalen. Albert Dhont, kenner en bewonderaar van Gezelle, neemt ons mee naar zielverrukkende oorden. In zijn typisch boeiende en gedreven stijl maken wij kennis met een minder bekende Gezelle. Hij draagt ook enkele gedichten voor.

Loppem , Gemeentehuis, zondag 1 juni 2008 om 11 uur – Toegang: 3 € (leden HBG: 2 €)

Andere activiteiten

Cultuur Zedelgem

Avondvoorstelling met XIA HUA & HUA LILING

Xia Hua en Hua Liling zijn een echtpaar, gespecialiseerd in de traditionele muziek uit China. Hua Liling is geboren in Taipei, Taiwan. Ze behaalde haar 'masters' aan The National Taiwan Academy of Arts en specialiseerde in de traditionele instrumenten 'Gugin' en 'Guzheng'. Daarna toerde ze door Japan en Taiwan. Ze doceerde guzheng aan het Shi-jian College in Taipei en is lid van de Musician Association of Chinese Music in Taiwan. Xia Hua is geboren in Beijing, China. Vanaf zijn zevende leerde hij het traditionele instrument 'pi-pa' spelen van zijn vader. Later volgde hij les bij de bekende pi-pa meesters Yu Liangmo en Pan Eqin. Hij was pi-pa solist bij The City Youth Music Group of Beijing. Later studeerde hij aan de China Conservatory of Beijing. Hij is lid van The Musician Association of China.

In België behaalden beiden hun grauaat klokkenspel aan de gerenommeerde beiaardschool 'Jef Denijn' te Mechelen.

Groene Meersen, zaterdag Vrijdag 11 april - 20 u. – Toegang: 5 EUR
Org. en info: Dienst cultuur Tel. 050/28.86.00 – cultuur@zedelgem.be

De leesgroep las

Het leven van Pi door Yann Martel

De leesgroep begon 2008 met de magisch realistische roman van de Canadese schrijver Yann Martel. Martel won met *Het leven van Pi* de prestigieuze Man Booker Price in 2002.

Pi (een afkorting van Piscine Molitor, een zwembad in Parijs waarnaar hij werd vernoemd) groeit op in een Indiase dierentuin, waar zijn vader directeur is. Hij bestudeert er het gedrag van de dieren. Buiten de dierentuin bezoekt hij stiekem gebedshuizen van verschillende religies, omdat hij de verhalen van al die godsdiensten even fascinerend vindt. En in dat gegeven vinden we het belangrijkste thema van het boek: het gaat er niet om of een verhaal waar is, het gaat erom of het een mooi verhaal is. Na een schipbreuk op de oceaan komt de zestienjarige Pi in een bootje terecht met als enige reisgenoot een hongerige tijger. Zo moet hij meer dan 200 dagen zien te overleven.

Het eerste deel van dit boek is vooral spannend en tragikomisch, in het laatste hoofdstuk krijgt het hele verhaal dan weer een onverwachts filosofische wending. *Het leven van Pi* gaat niet alleen over de overlevingstocht van een jongen op zee, het is ook een boek over de kracht van verhalen en fantasie. De grenzen tussen fictie en werkelijkheid vervagen. Het verhaal van Pi en de tijger in de reddingsboot zou even goed compleet gehallucineerd kunnen zijn.

Het boek leverde dan ook stof voor een boeiende discussie: niet alleen genoten we van de prachtige beschrijvingen, het bestuderen van het gedrag der dieren, van waaruit we een reflectie op het gedrag van mensen kunnen maken. Maar ook het vervagen van de grenzen tussen fictie en werkelijkheid, het belang van een goed verhaal bij de verwerking van traumatiserende ervaringen, de godservaringen stemmen tot nadenken.

We kwamen tenslotte tot de conclusie dat we het boek aan iedereen zouden aanraden: het is een prachtig fris verhaal dat bijblijft...

(edu)

Mijn favoriete boek

Bart Madou koos de “Brieven aan Milena” van Franz Kafka

Met een lievelingsboek gaat het net zo als met spijzen. Vandaag heb je zin in lasagne, morgen in spinazie enz. Maar toch er zijn een aantal constanten. Niertjes? Nee, bedankt (sorry, Mr. James Joyce). Spruitjes? Laat maar komen. Of muziek. Al naargelang van je stemming kies je voor Ein Deutsches Requiem of L'Estro armonico, maar zowel dit Requiem van Brahms als de concerti van Vivaldi blijven steeds terugkomen. Zo ook met boeken. Toon mij je beduimelde exemplaren en ik zal

zeggen wat je (graag) leest. Maar je beperken tot één (zegge en schrijve : één) boek? Onmogelijk!

En toch moet en wil ik een keuze maken. Een jeugdvriend dan maar, een boek waarmee zo niet alles dan toch heel veel begonnen is: Brieven aan Milena van Franz Kafka. Eigenlijk geen fictie, maar echte brieven, eenrichtingsbrieven want de antwoorden van Milena zijn verloren gegaan. Deze brieven kregen mij als zestienjarige zo in hun ban, dat ik van dan af werkelijk alles van Kafka gelezen heb. (niet alles óver Kafka, want daar zijn uit de kluiten gewassen bibliotheken mee gevuld), Toegegeven, het oeuvre van Kafka is niet zo uitgebreid als dat van Balzac of Zola, het viel dus best wel mee. Maar niet alleen Franz Kafka intrigeerde me, ook de figuur van Milena Jesenska fascineerde mij danig. Van de weduwe van Martin Buber is er later een biografie verschenen over Milena, waarin haar laatste dagen in Auschwitz beschreven staan. Een werkelijk zeer waardige en moedige vrouw die haar hoofd steeds rechtop gehouden heeft. Kafka zelf is nooit in een vernietigingskamp geraakt, de tbc had hem al jaren voordien gevelde.

Zijn brieven aan Milena, meer nog dan deze aan Felice Bauer, zijn een ongelofelijk doordringend en diep menselijk egodocument waarin de typisch Kafkaïaanse ironie ook subtiel tussen de regels schuilgaat.

Lieve mevrouw Milena, (ja de aanhef wordt moeilijk, maar het is een van die houvasten in de onzekere wereld, waardoor zieken zich staande kunnen houden en het is nog geen bewijs van gezond worden, als het houvast moeilijk wordt) ik heb nooit onder Duitsers geleefd, Duits is mijn moedertaal en daarom natuurlijk voor mij, maar het Tsjechisch ligt mij veel beter, daarom ruimt uw brief vele onzekerheden uit de weg, ik zie nu duidelijker de bewegingen van het lichaam, der handen, zo snel, zo beslist, het is bijna een ontmoeting, in ieder geval, als ik dan de ogen tot uw gezicht wil opheffen, breekt er in de rest van de brief – wat een gekheid! – brand uit en zie ik niets dan vuur.

In de volgende Toverberg:

- **Albert Dhont**
- **Virginia Woolf – slot**
- **Hannah Arendt**

De volgende Toverberg verschijnt bij het begin van de zomer van 2008

Vzw *Het Beleefde Genot* stelt zich tot doel het culturele en literaire leven te stimuleren door het organiseren van evenementen zoals lezingen, uitstappen, literaire salons, filmvertoningen, tentoonstellingen, wedstrijden enz.

Wij wensen zoveel mogelijk mensen te laten genieten van culturele uitingen van hoog niveau en die niet onmiddellijk voorhanden zijn op lokaal gebied.

Daarnaast willen wij impulsen geven om het literaire beleven te bevorderen.

- - ✂ - - - - -
-

Wens je op de hoogte te worden gehouden van onze activiteiten en wens je Toverberg elektronisch(*) te ontvangen?

Stuur dan een e-mail met je gegevens naar hetbeleefdegenot@scarlet.be of vul hieronder je gegevens in en stuur dit strookje op naar *Het Beleefde Genot v.z.w.*, Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

Naam en voornaam.

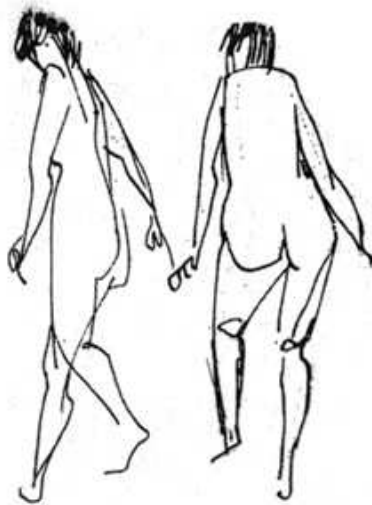
Adres

Telefoon

E-mail

is geïnteresseerd in de activiteiten van de Culturele & Literaire Kring *Het Beleefde Genot* en wenst een elektronisch abonnement op Toverberg.

(*) Je abonneren op een gedrukte versie is ook mogelijk door lid te worden van *Het Beleefde Genot*

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING